

„Tapaszok” a sok sebből vérző oktatási rendszerre

„Azt szerettem legjobban, hogy szabad lehettem” – írta egy hetediket kezdő kislány, amikor arra kértük, meséljen lapunknak nyári élményeiről, illetve a tanévkezdéshez kapcsolódó gondolatairól. Valószínűleg amióta létezik iskola, vegyes érzésekkel viszonyultak az új tanévhez mindazok, akiket ez érintett: a diákok csakúgy, mint szüleik és tanítóik-tanáraik. Ez még akkor sem meglepő, ha tértől-időtől függetlenül gondolatban az iskolakezdést, ami mindig-mindenhol azt jelentette és jelenti ma is voltaképpen, hogy vége szakad a felhőtlen szabadságnak, a reggeltől estig tartó játéknak, és a vénasszonyok nyarában, amikor alábbhagy a tanév első napjaiban-heteiben még lángoló lelkesedés, nyomásként nehezednek gyereke-re-felnőttre az iskolai kötelezettségek. De annál kevésbé meglepő, ha tekintetbe vesszük, hogy mennyi, esetenként fölösleges, terhet ró a jelenlegi romániai tanügyi rendszer az oktatás minden szereplőjére. Mindez érvényes már a előkészítő osztályosokra is valamiképpen – ahogyan az egyik, előkészítő osztályt kezdő gyerek édesanyja megfogalmazta nekünk: bár sokfelől lehet jó véleményeket hallani a tavaly beindított, az ovi és iskola között egyfajta hidat képezni hivatott osztályról, mégiscsak megrövidíti a gyerekkort, hogy a kicsiknek már mostantól alkalmazkodniuk kell az iskolarendszerhez. És sorolhatnánk: aggodalommal vegyes izgalom tölti el a most ötödiket, nyolcadikat, kilencediket vagy tizenkettediket kezdő diákokat, de szüleiket, pedagógusaikat is. Hiszen mindenik osztály – és különösen az előbb említettek – bizonyos tekintetben új lépést, új fejezetet jelent a gyerekek életében. Megmérettetések, vizsgára készülési jegyében eltelt tanév előtt állnak ezek a diákok. Az ötödikesek most kerültek ki a tanítónők „szárnyai” alól, és megannyi tanár elvárásainak kell megfelelniük, ugyanakkor a kamaszkorral járó lelki gubancokat is magukban hordozzák – ez pedig plusz lelki-szellemi terhelést ró rájuk. És a pedagógusnak, szülőnek állandó előkészületben kell állnia, hogy megkönnyítse a gyerekek számára általában embertelenül sok lexikális tudást követelő tantervekkel, az évről évre újabb, megváltoztatott követelményekkel, a vizsgákra való felkészüléssel, a reggeltől esetenként délután háromig tartó padban görnyedéssel, majd a délutáni házi feladatozással fémjelzett hétköznapiakat. Ehhez pedig – és ezt mindenki tudja – nemcsak szakmai felkészültségre van szükség a pedagógusok és iskolák részéről. Nyilván minden tanár és minden tanintézet vezetősége azt szeretné, ha diákjai a lehető legjobban teljesítenének a vizsgákon, vetélkedőkön, a tel-

jesítmény-központú versenyfutáson, ha kevesebben buknának meg az érettségien, és sikeresebben vennének minden, a tanuláshoz kapcsolódó akadályt. De még ha jó esetben – a gyakori miniszter-, szabály-, törvényváltások, az oktatási rendszer képlékenysége ellenére – meg is tesznek mindent ennek érdekében, tanítják (azonban ezzel párhuzamosan nem mindig nevelik is) a gyerekeket, még mindig nem érvényesül eléggé nálunk a sokat hangoztatott gyermekközpontúság. Az is kiderült, hogy új tantárgyakat készül bevezetni az oktatási minisztérium, két évente felmérnék a tudásukat – azonban korántsem biztos, hogy megtanítják az iskolában tanulni a gyereket. Ha pedig nem tanul meg tanulni a diák, hogyan szűrje le a rengeteg lexikális információból azt, amit majd hasznosítani kell, hogyan sajátítsa el a tananyagot úgy, hogy megfeleljen a vizsgák követelményeinek? Képes lesz-e majd megszerezni, szintetizálni, ha nem keltik fel a kíváncsiságát a tanórákon, és ha csak szükséges rossz számára a tanulás? Ilyenkor eleve kudarcok sorakoznak a láthatáron. És még nem is szóltunk arról, hogy ha ideális esetben sikerrel is veszi az akadályokat az iskolai évek folyamán, egészen az érettségiig vagy azon túl is, még mindig nem lehet biztos benne sem ő, sem szülei, sem tanárai, hogy ellátták-e megfelelő útravalóval, hogy a siker- és teljesítményorientált társadalomban a talpára essen, ha zuhan, és ha kidobják az ablakon, próbáljon az ajtón bejutni... Vajon felvértézi-e az iskola, a pedagógusi közösség, az osztályfőnök – és a szülő mindazzal, amire szüksége lesz majd ahhoz, hogy jól érezze magát a bőrében, a közösségében, a mindennapi életében fizikai-szellemi értelemben egyaránt? Magyarán, hogy boldoguljon...

Megannyi kérdés, amikre csak részleges válaszok adhatóak. A *Magyar Közoktatás* immár ötödik éve próbálja sok szemszögből megközelíteni az iskolarendszer szerteágazó, esetenként nehezen feltérképezhető problémáit, és megtalálni a „sebtapaszkokat”, hogy ne vérezzen túl sok sebből a tanügyi rendszer. Ehhez pedagógusokat, oktatási szakembereket, pszichológusokat, szülőket – de természetesen diákokat is megszólaltatunk az ország kisebb és nagyobb településeiről. Hogy egymás meglátásaival gazdagodva tűnhessen úgy: oktatási rendszerünk valamelyest mégiscsak gyógyítható.

KISS JUDIT

Hogy várható el, hogy a diák tanuljon, ha a minisztérium nem tanulta meg a törvényét?

Hét év alatt egy emberpalánta iskolaéretté válik – ugyanennyi idő elmúltával egy oktatási rendelet továbbra is bukásra áll. Már a nyár elején lehetett sejteni, hogy a nebulók ingáztatása a

még két lej jár, ám úgy, hogy az adalék összege nem haladhatja meg az alapbérlet árát.

Mindebben, ha bicegve is, de valamilyen logikára való törekvést (kilengést = ingázást) vélhet felfedezni aggódó szülő, gondterhelt oktató és ideges polgármester egyaránt. Csakhogy a szülő, ha éppen három gyereket járát tanodába, és történetesen nem a módosabb fajta, ott áll a küszöbön, és döntenie kell: egy elmegy iskolába, egy megeszi a tízórait itthon, a kicsi meg visszafekszik, hogy ne rohangáljon túl hevesen, mert túl hamar éhes lesz, és még arrébb az ebédidő. Mert idő, az van, mondjuk a tavaly novembertől kezdődő intervallum, amelyben nem térítették a bérleteket. Maga a térítés is, ha éppen van ilyen, sajátosan gördülékeny rendszerben zajlik: a kliens megveszi a bérletet, azt lejelenti az iskolának, onnan felterjesztik a tanfelügyelőséghez, tovább összesítik a minisztériumban. Kikalkulálják, és a pénz elkullog a tanfelügyelőséghez, onnan a suliba, és végül a szülő kézhez is kapja, de itt közbevág a feltételes mód, merthogy jeleztem, majdnem egy tanévre való szünet állt be a kifizetési folyamatban.

Öröm a pénztárcái örömben, hogy legalább 31 ezer tanuló mindössze legfeljebb 20 kilométeres körzetben ingázik, közülük 11 és fél ezren 10 kilométeren belül utazgatnak. Nos ezek közül lehetne kinevelni – a kényszer erényt szül alapon – eljövendő olimpiák hosszútávfutóit. Akik nevetve körözik le nívós világvetélyeken az eddig verhetetlen kenyai és etióp atlétákat, hoznak az országnak aranyat, töményt, és merthát a kerekpársport sem élágazat, a gyengébb fizikumúak átnyergelhetnek a tekerésre – lovassporttól mint tájidegen huncutságtól most eltekintünk.

Azt viszont nehezen nézhetjük el, hogy a rendszer csak akkor működik, ha apuka bepakolja a szomszédék fiát-lányát, és oda-vissza alapon ingáztatja a csemetéket, vagy ha alapítványi segély pótolja a jogszerű juttatás hiányát. Sőt valamely helyi notabilitás mecenatúrája sem enyhít a szerkezeti bajokon: a szaktárca sorozatosan megalázó költségvetésén és az ezt fokozó bürokrácián, amelyet csak tetéző az iskolák területi átcsoportosításának jónéhány, anekdotába kéredzkodó anomáliája.

Míg a netes hálózaton kifejlesztett távoktatás nem uralja el a vidéket, vagy nem válik módivá a házitanító-tartás, marad az ingajarat, amely kátyúval telített útvonalon esetén egyre jobb alkalmat nyújt a morfondírozásra: „Hogy lehet elvárni, hogy a diák tanuljon az érettségire, ha a minisztérium a saját törvényét nem tanulta meg, és nem tartatja be?”

„Csakhogy a szülő, ha éppen három gyereket járát tanodába, és történetesen nem a módosabb fajta, ott áll a küszöbön, és döntenie kell: egy elmegy iskolába, egy megeszi a tízórait itthon, a kicsi meg visszafekszik, hogy ne rohangáljon túl hevesen, mert túl hamar éhes lesz, és még arrébb az ebédidő.”

• „Míg a netes hálózaton kifejlesztett távoktatás nem uralja el a vidéket, vagy nem válik módivá a házitanító-tartás, marad az ingajarat.”

fizikai laborból ismert szemléltető eszköz oda-vissza mozgásából egyre inkább csak egyirányú egyenletes mozgássá satnyul, és pályája zsákutcában leli meg nyugópontját. Mintegy 150 ezer diák bérlete a tét, amelyet már hónapokkal ezelőtt késlekedve térített meg a szaktárca, bár erre az oktatási törvény 85. cikkelye és a vonatkozó kormányrendeletek egyaránt kötelezik a minisztériumot. Tény, hogy a kabinet idén kiadott 29. számú rendelete nem egyéb, mint szegénységi bizonyítvány: a döntnökök rádöbbsentek arra, hogy az alultervezett tanügyi büdzsé képtelen fedezni az utaztatási költségeket, és ezért (félleg) erőltetett ürüggyel rendet akartak vágni a tarifaerdőben. Kiderült ugyanis, hogy az egzakt tudományok rigurozitását meghazudtolva például 10 kilométernyi távon lehet utazni 25 lejes havi bérletért, de akár csekélyke 326 lejért is. Legyenek bár a domborzati feltételek, a sűrűlódási együttható és a hátszél vagy akár a sulibusz kopásfoka változó értékűek ebben a képletben, filológus létemre is felkapom a fejemet egy ilyen méretű aránytézisre. S mert kormányunk bölcs és jól képzett fejszámolókkal dolgoztat, pontosan 26 lejben szabta meg az átlagot a három kilométeres távra. Ehhez minden egyes kilométeren

ROSTÁS-PÉTER ISTVÁN

Vegyes érzelmekkel viszonyulnak az iskolakezdéshez az előkészítő osztályosok szülei

„Az első hét év teljen játékkal!”

Idén már sok szülő bizakodó, akinek a gyereke előkészítő osztályt kezd, hiszen általában jó véleményeket hallottak a „nulladikról”. Olyan szülő is akad azonban, aki aggályainak ad hangot. A sepsiszentgyörgyi Ferencz Mária kislánya szeptember 19-én tölti a hét évét, már a tavaly mehetett volna iskolába, ám mert az iskolakezdés után négy nappal lett iskolaköteles, a szülei eldönthették, hogy marad az óvodában, vagy nekivágnak az előkészítőnek.

„Lesz ideje hozzászokni az iskolához”

„Tavaly az óvodát választottuk, akkor még nagy volt a bizonytalanság az előkészítő körül, senki nem tudta pontosan, milyen lesz. Most már nyugodtan várjuk az iskolakezdést, hiszen azok a szülők, akikkel beszélgettünk, mindannyian elégedettek voltak” – mondta el lapunknak az édesanya. A Székely Mikó Kollégiumba íraták be a kislányt, és az egész család kíváncsian várja az első szülőértekezletet, az iskolakezdést. „Kislányunk már teljesen iskolaérett. Ugyanakkor jónak tartom, hogy van előkészítő, legalább lesz ideje hozzászokni az iskolához, mielőtt elkezdi tanulni a betűvetést, fogalmazta meg Ferencz Mária. Az iskolakezdés mindenképpen izgalommal jár, azonban örülnek, hogy a lányuk nem az első „út-törő” évfolyammal kezdte az előkészítő osztályt, mondta el lapunknak a szintén sepsiszentgyörgyi P. Emőke. Az idej iskolakezdők szüleinek sokat segített, hogy érdeklődhettek az egy évvel nagyobbak szüleitől. „Általában elégedettek voltak a szülők az előkészítő osztállyal, az iskolában a legkisebbek sokat játszottak, ugyanakkor rengeteg kihívással szembesültek, de ezektől nőtt az önbecsülésük” – mondta P. Emőke. Az édesanya arra a következtetésre jutott, hogy az előkészítő osztály sikere nagymértékben múlik a pedagógus munkáján. „Ha a tanítónő lelkes, felkészült, szereti a gyerekeket, akkor a gyerek is szeretni fogja az iskolát. Hallottam azonban olyant is, ahol túl magasra állították a mércét, a kisdíások

állandóan fáradtak voltak, már a vacsoránál lekoppant a szemük. Remélem, mi nem kerülünk hasonló helyzetbe” – fogalmazta meg az édesanya.

Akad bizalmatlan szülő is

Akad olyan szülő is, aki elutasítóan viszonyul az előkészítő osztályhoz, a többség viszont izgalommal vegyes érzelmekkel viszonyul a nulladikhoz. „Félve, izgalommal várjuk a tanévkezdést, mivel egyelőre nem bízom az előkészítő osztályban” – közölte a gyergyószentmiklósi Barabás-Pál Hajnalka szülő, akinek Hanna nevű lánya most kezdi az előkészítő osztályt. Leginkább az aggasztja, hogy az új rendszerrel alig volt alkalma megismerkedni a szülőnek, gyerekeknek, de a tanítóknak is. „A tanítónők többsége még nem tanított előkészítő osztályban, és mindhiába a módszertani előírások, tanterv, mégiscsak olyan gyerekekkel kell szembesülniük, akik lelkileg-szellemileg még nem iskolaérették” – részletezte az édesanya, aki szerint a hatévesek még nyugodtan játszhatnak egy évet az óvodában, hogy az óvónők szerető gondoskodása mellett izelgessék az iskolai követelményeket. Úgy véli, az egy év, amit előkészítő osztályban töltenek a gyerekek, olyan időszak, ami semmivel sem pótolható, hiszen a gondtalan gyermekéből vették el. „Ha már osztályról és iskoláról beszélünk, ahol tanító néni van az óvónő helyett, az kötelességgel, felelősséggel párosul gyerekek-szülőnek egyaránt” – véli Barabás-Pál Hajnalka. Az előkészítő osztályban már nem fogadják el, hogy a gyerek reggel elaludt, és emiatt késnek negyedórát a hivatalos kezdéstől, a tanóra 45 percet tart, és közben nem nagyon mozdulhat el a gyerek engedély nélkül a helyéről. Ha véccére kell mennie óra alatt, engedélyt kell kérnie, és tízóraiját csak a szünetben fogyaszthatja el, ha meg nem sikerült ezalatt, akkor meg kell várnia a következő szünetet. Az édesanya úgy véli, mindez olyan pluszterhet ró az alig hatéves gyerekekre, amely mintegy megrövidíti a boldog és felhőtlen gyerekkort. Ugyanakkor arra

• Előkészítő osztály: átmenet az óvodából az iskolába

is kitért, számára meglepő módon sok jót hallott az előkészítőről.

„A tanítónők egyértelműen hasznosnak találják, mert nem az első osztály első feléve telik el a beszoktatással, hanem ez megtörténik korábban. A szülők közül sokan azzal büszkélkednek, hogy ezalatt megtanult olvasni a gyerekek” – tette hozzá az édesanya, aki azzal sincs kibékülve, hogy talán idén-től idegen nyelvet is akarnak oktatni az előkészítő osztályban. Úgy véli, teljesen értelmetlen olyan gyerekeknek tanítani idegen nyelvet, akik sok esetben még anyanyelvükön is küszködnek a hangképzéssel. „Bőven elég lenne nekik a román nyelv idegen nyelvnék” – szögezte le Barabás-Pál Hajnalka, aki szerint az lenne a célszerű, ha az első hét év játékkal telne.

BÍRÓ BLANKA
JÁNOSSY ALÍZ

Lelki rezdülések és a tanulás tanulása

A tanulást, a tanulás módját – annak minden elemével együtt – mindenkinek magának kell elsajátítania. S hogy ez miként fog megvalósulni, azt elsősorban a kultúra, a család, a személyiség határozza meg. Ez a technikai – ha úgy tetszik – didaktikai kérdésnek tűnő téma jóval több annál, mint amit első látásra általában gondolnak a szakemberek. A tanulás tanulása a személyiség változását alapjaiban támogató eszköze a diáknak és a pedagógusnak egyaránt – s ha ez így van, az eredményességben jelentős szerepe van a diák mentális állapotának.

Rousseau első, pedagógiával foglalkozó írásában a nevelés céljaként azt fogalmazta meg, hogy a gyermeknek

„Rousseau tehát a 18. század elején, míg Tóth Pápai Mihály a század végén lényegében ugyanazt gondolta: azért kell tanulnia a gyermeknek, hogy »bóldogabb legyen az ő állapotja«. A gyermekekkel, tanulókkal való foglalkozás során a tanítvány lelki állapota alapvető meghatározója a tanulás sikerességének.”

jónak, szabadnak s boldognak kell lennie. A filozófus negatív nevelésről beszél, de ez alatt semmi „negatívra” nem gondol, pusztán arra, hogy a pedagógus feladata a tanítvány lelki-intellektuális fejlettségének megfelelő körülmények biztosítása – amelyet követően a gyermeki aktivitásé a főszerep (Pukánszky – Németh, 1996). Minderről Rosseaura vonatkozóan a következőképpen gondolkodik Finácz Ernő: „Azt kell tanítani – mondja a gyermek »jogainak« ez az érzelmes védelmezője –, ami a gyermeket érdekli, s úgy kell tanítanunk, mint ha nem is tanítanánk” – írja Rousseau születésének kétszázadik évfordulóján, 1916-ban a *Világnézet és Nevelés* c.

kötetében, az *Eszmények és valóságok*-ban Finácz Ernő.

Élt ugyanebben a században – a 18. század második felében – egy magyar, kevésbé ismert pedagógus: Tóth Pápai Mihály. Sárospatakon tanított, s ránk maradt egy nevelésmérettel, módszertannal foglalkozó munkája. Paedagogarcha, azaz a preceptorok (osztályok élén álló öreg diákok) felügyelője volt. Munkája a 18–19. század fordulóján Sárospatakon készült pedagógiai munkák első köteteként került a diákság kezébe. Rousseau tehát a 18. század elején, míg Tóth Pápai Mihály a század végén lényegében ugyanazt gondolta: azért kell tanulnia a gyermeknek, hogy „bóldogabb legyen az ő állapotja”. Mindezzel arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy a gyermekekkel, tanulókkal való foglalkozás során a tanítvány lelki állapota alapvető meghatározója a tanulás sikerességének. Továbbá arra utalok, hogy a tanulás tanítása során az érdeklődés felkeltése, az életkor, kultúra, érdeklődési terület stb. figyelembevétele elengedhetetlen feltétele az eredményességnek.

Túl a könyv primátusán

Kétségtelenül intenzív változások sorozatát éljük a nevelő-oktató munka során, s ez különösen igaz lehet a változó ismeretbefogadási technikákra. A könyv primátusán – bizonyos értelemben – túljutottunk. Korunk nagy újdonsága, az információs és kommunikációs technológia – az e-learning, a világháló, a képi információk megnövekedett aránya – új válaszokat igényel a pedagógusoktól. Nem mentesít azonban e technikai robbanás során rendelkezésünkre álló számtalan eszköz, módszer sem attól, hogy személyre fókuszáló, az egyéni szükségleteket figyelembe vevő nevelő-oktató munkát végezzon a pedagógus. Ebben az értelmezésben (is) a tanító státuszának változásáról, a tanárszerep módosulásáról beszélhetünk. A tudás hordozójától a segítőig, a facilitátorig, a szervezőig kell eljutnia a pedagógusnak, ami meglehetősen új megközelítés a „rég”, a tudást megfellebbezhe-

tetlenül s elsősorban birtokló, közvetítő attitűdhöz képest. Hogyan segíthet a pedagógus? Némely szabadsággal az mondható, hogy a házitanítótól az

„Azt figyeltük, hogy a tanító és neveltjei egy-egy tanítási órán mennyi ideig tartanak fenn szemkontaktust. A gyakorló pedagógus számára nem lehet újdonság az eredmény: a nagy átlag alig egypercnnyi »figyelmet« kapott, s evidens módon a legjobbak s a leginkább a renitensek kaptak relatíve többet egy tanítási óra ideje alatt.”

osztálytanítóig s vissza az individuális tanulásig-segítésig jutott el a pedagógia, a pedagógus, amennyiben a nevelt s nevelője viszonyát vizsgáljuk.

Szemkontaktus az órán

Lelki rezdülések... ezt a címet választottam, s ebben többek közt arra is gondoltam, hogy a gyermeki, tanulói szükséglet egyre bensőségesebbé, bizonyos értelemben kizárólagossá válik manapság. Mikro kutatásaink egyike során azt figyeltük, hogy a tanító és neveltjei egy-egy tanítási órán mennyi ideig tartanak fenn szemkontaktust. A gyakorló pedagógus számára nem lehet újdonság az eredmény: a nagy átlag alig egypercnnyi »figyelmet« kapott, s evidens módon a legjobbak s a leginkább a renitensek kaptak relatíve többet egy tanítási óra ideje alatt. Ezek után talán érthetőbb a gyermekszülő párbeszéd, amelyben a szülő érdeklődik az óvodai, iskolai nap történései felől, mire a válasz: „nem történt semmi...”

Személyes odafigyelés

A tanító státuszának, a tanárszerepnek a változása tehát a tudás hordozójától a segítő, a facilitátor,

• „Az individualizált segítség számos technikája szolgálja a lelki szükségletekre is reflektálni képes ellátást.”

a szervező helyzetébe állítja a pedagógust. Teszi ezt úgy, hogy egyre inkább elvárás a személyesség, a közvetlen szükségletkielégítés. Tóth Pápai Mihály idejében is létezett a praeceptor publicus és a praeceptor privatus, azaz az osztálytanító (akit edüjt-oktatónak hívtak) s a magántanító (akit külön-tanító névvel illették). Az individualizált segítség számos technikája szolgálja (ideális esetben manapság is) a gyermeki szükségletek kielégítését – más szóval a lelki szükségletekre is reflektálni képes ellátást: a kéttanítós módszer, a pedagógust támogató asszisztensi rendszer, a kiscsoportos ellátás, a projektoktatás, az alternatív és reformpedagógiák sora. Miért lehetnek hatékonyabbak ezek a módszerek? Mert vállaltan, deklaráltan az egyes gyermek felé fordulva igyekeznek megoldani helyzeteket.

Ezt a célt szolgálhatja az egyéni fejlesztési tervek használata az optimális tanulási út megszervezhetősége érdekében. A „bevett gyakorlat szerint” a pedagógusok csoport/osztály tervezéssel dolgoznak általában, ahol úgynevezett sztenderdek (elvárható fejlettségi szint, tantervi követelményrendszer, stb.) határozzák meg egy-egy tanítási év majdani feladatait. (A magyarországi gyakorlatban a sajátos nevelési igényű

gyermekek, tanulók fejlesztésére kötelező csupán úgynevezett fejlesztési tervet készíteni.) Elég egy fogadóórát végighallgatni, s világos a helyzet: a szülők nem az osztályelőrehaladásáról, hanem gyermekük fejlődéséről kérdezik a pedagógust... Lám, visszagondolhatunk Tóth Pápai Mihályra, a paedagogarchára: ha a szülők képesek lennének arra a nevelő-oktató munkára, amire a pedagógusok, nem is lenne szükség az iskolákra. Ha pedig szükségesekek, úgy azt várja el a szülő, hogy az ő gyermeke boldogulását biztosítsa az óvoda, iskola s a pedagógus. Vagyis: az egyéni fejlesztés mint szükséglet, igény fogalmazódik meg minden szülői reakcióban, minden gyermeki megmozdulásban. A gyermeki, tanulói szükségletekre reflektáló pedagógusi attitűd tehát elengedhetetlen feltétele a gyermeki fejlesztésnek, így a pedagógia nem mellőzheti az egyéni szükségletekre optimális válaszokat adó igyekezetet.

Nem válhat egyszemélyessé a tömegoktatás

A lehető legtágabb értelemben vett nevelési-oktatási igények (ide értve a sajátos nevelési igényeket, azaz a bármilyen értelemben vett fogyatékosagra való megfelelő válaszadás szükségességét) felismerése-szükség-

letkielégítése tehát a magát korszerűnek valló pedagógia alfaja kell legyen. Hogyan s miért? A fogyatékoság – egy-egy funkció hiánya, zavara – kétségtelenül alapjaiban változtatja meg a gyermek, családja, kortárs csoportja életét. Ugyanakkor a fogyatékoság szemernyit sem változtat azon, hogy mindannyian emberi életünk kiteljesedésére vágyunk – célunk az, hogy (most éppen Rousseaut visszaidézve) jók, szabadok s boldogok legyünk. A fogyatékoság fogalmánál egy ideig érdemes elidőznünk, hogy ezt ne valami távoli, „bennünket biztosan nem érintő” dologként éljük meg. A fogyatékoságot társadalmi konstrukciónak tekinthetjük, amennyiben a társadalom mondja egy-egy képességre, avagy hiányra e fogalmat. Hol, miként húzódnak e határok? Nos az európai gyakorlatot figyelve, meglehetősen változatos a kép. Változatos abban is, hogy országonként mit gondolnak az együtt s a külön ellátásról (nevelésről-oktatásról). Ha pedig ezen a gondolati úton haladunk tovább, könnyen belátható, hogy minden ember különböző, kinek-kinek másak a képességei, adottsága, lehetőségei – következésképpen igényei; másként: a nevelési-oktatási szükségletei. Itt térhetünk vissza az egyéni fejlesztés

szükségességére – amiről nem állítok mást, mint hogy minden gyermeket megillető alapvető jog (kellene legyen...) mindenütt a világban. Az ENSZ gyermekjogi nyilatkozata erről azt mondja ki, hogy „elő kell segíteni a gyermek személyiségének kibontakoztatását, valamint szellemi és fizi-

bályozó házirendet a csoport tagjai s a pedagógusok közösen alakították ki – így azt is, hogy a tanulási szokások-lehetőségek milyen tárháza áll a tanulók rendelkezésére. A közösen kialakított, elfogadott szabályrendszer interiorizációja lényegesen könnyítette az egyéni szükségletek artikuláció-

képességeire támaszkodunk. Másként: a gyermeki állapot alapos ismerete nem nélkülözhető a nevelési-oktatási folyamatok megtervezésekor. A különböző társadalmi, kulturális és etnikai háttérű diákok el- és befogadásának szükségessége – s fordítva: az el- és befogadásért teendők elsajátíttatása egyre hangsúlyosabb feladat korunk nevelési-oktatási intézményeiben. Ha a másság, a különbözőség természetesen létező entitás, akkor a tanulási út különbözőségének elfogadását, támogatását is evidenciaként kell elfogadnunk a pedagógiában. Ezért fontos s üdvözlendő, hogy a Bolyai Nyári Akadémia ez évi képzési sorozatának a tanulás tanulása lett a központi témája.

Odafigyelni a szülőkre is

Elhanyagolhatatlan csoportdinamikai tényező a csoporton belüli különbözőség (s annak elfogadása), az, hogy hatékonyan oldhassa meg a csoport az előtte álló feladatokat. Világunk „összezsugorodott”, s azzal számolhatunk, hogy különböző társadalmi, kulturális és etnikai háttérű családok gyermekei, tanulói kerülnek csoportjainkba, osztályainkba. S fordítva... egyre többször tapasztalhatjuk, hogy szórványban élő magyar gyermekek szembesülnek a nagyon eltérő kultúrájú, mentalitású kortársaikkal, s ilyen körülmények között (is) elvárás feljük identitásuk megőrzése, kultúrájuk megismerése, majd ápolása. A különbözőségek s ezentúl a kisebbségek természetes igénye a kapcsolatok ápo-

• „Az e-learning, a világháló, a képi információk megnövekedett aránya – új válaszokat igényel a pedagógusoktól.”

kai tehetségének és képességeinek a lehetőségek legtágabb határáig való kifejlesztését”. Értelmezésemben az egyéni képességek maximális figyelembevételével kell a gyermek ellátását megtervezni, megvalósítani. Ezen igyekezetünkben pedig a leginkább ideális mód, az egyéni fejlesztési tervek készítése lehet(ne). Az úgynevezett tömegoktatás azonban soha nem válhat egyszemélyes ellátássá, amiből az következik, szükségünk van olyan technikákra, amelyek segítségével a (lehetőségek szerinti kis létszámú) csoporttal, osztállyal folytatott konzultáció s a vélemények begyűjtése az elégséges pedagógusi szolgálat attribútumaihoz juttathatja el a nevelőt. S fordítva: az elég jó csoport-osztály is kialakítható úgy, hogy mindezzel az adott kiscsoport sajátos kultúrájának kialakítását is elérjük. A budapesti egykori Ferencvárosi Alternatív Általános és Szakiskola 90-es évek végi gyakorlata volt, hogy a tanév elején az osztályközösségek rendjét sza-

ját, s a közösségi értékek tiszteletben tartását.

Tanító és tanítvány „munkaszerződése”

E folyamatot más értelmezésben munkaszerződésnek tekinthetjük: a tanítvány és tanítója megállapodásának, amelyben egy közös feladat elvégzésére „szerződnek”. A szerződés fogalmát a pszichológia is használja, amikor az ügyfél aktív hozzáállását kívánja a terapeuta keretek közé helyezni. Esetünkben a házirend, a tanulási technikák, a közösségi lét szabályai mind olyan terepek, ahol rövidebb-hosszabb „szerződés” révén tudatosíthatjuk neveltjeinkben, miben egyeztünk meg, mire vállalkoztunk közösen.

Nem lehet mindez közömbös a nevelő számára abban az értelemben sem, hogy azon kompetenciák fejlesztése, amelyek a tudásalapú társadalomban szükségesek, a tanulóink számára elsősorban úgy fejleszthetők, ha a gyermek, tanuló meglévő ismereteire,

„Elég egy fogadóórát végighallgatni, s világos a helyzet: a szülők nem az osztály előrehaladásáról, hanem gyermekük fejlődéséről kérdezik a pedagógust... Lám, visszagondolhatunk Tóth Pápai Mihályra, a paedagogarchára: ha a szülők képesek lennének arra a nevelő-oktató munkára, amire a pedagógusok, nem is lenne szükség az iskolákra.”

lása a kulturális azonosságot mutató társadalmi csoportokkal, közösségekkel. Ha van/lehet igazán pezsgő szellemi élet s témánknál maradv a tanulás tanulása jó gyakorlatainak egymás közötti megosztása –, akkor az elsősor-

„A gyermeki állapot alapos ismerete nem nélkülözhető a nevelési-oktatási folyamatok megtervezésekor. A különböző társadalmi, kulturális és etnikai háttérű diákok el- és befogadásának szükségessége – s fordítva: az el- és befogadásért teendők elsajátíttatása egyre hangsúlyosabb feladat körünk nevelési-oktatási intézményeiben.”

ban a különböző földrajzi, társadalmi miliőben élők találkozásakor érzékelhető igazán. Ezért lehet fontos, hogy a Bolyai Nyári Akadémia és a hasonló, határon túli rendezvények úgy szerveződjenek, hogy lehetőség szerint magyarországi és különböző országokban élő szakemberek rendszeresen találkozhassanak egymással egy-egy kurzus erejéig. A tanulás tanulásának egy sajátos aspektusa az a szükséglet, amit a szülőkkel, a társadalmi környezet szereplőivel való együttműködés témája mentén tárgyalhatunk. Megkerülhetetlen létező a pedagógiában, hogy a gyermekekkel, tanulókkal foglalkozva folyamatosan figyelemmel legyünk szüleikre is. A velük való együttműködésről már volt szó Tóth Pápai Mihály gondolatainak citálása-kor: „Ha a' szülék magok mind véghez vihetnék...” – de mert nem vihetik, ki másnak, mint a pedagógusnak felelősége az, hogy a szülők is tisztában legyenek gyermekük ismeretsajátítási technikáival, s azokat lehetőségeikhez mértén támogassák.

A pedagógus és gyermek közti segítő kapcsolat

Amikor a tanulás tanulásának kérdéskörét elemezzük, kínálkozik egy kiváló elmélet a téma alaposabb megértéséhez. Howard Gardner szerint az intelligencia lényegesen differenciáltabb

fogalom, mint ahogyan azt sokszor a szakemberek gondolják. Többszörös intelligenciaelmélete alapján verbális-nyelvi, matematikai-logikai, térbeli-vizuális, testi-kinesztetikus, zenei, interperszonális (társas), intraperszonális (önismeret), gyakorlati tényezői vannak az intelligenciának. Ezek arra hívják fel figyelmünket, hogy az intelligenciaelemek szerinti különbözősége – s ezzel az eltérő tanulási stratégiákat – természetesnek értelmezzük a ránk bízott gyermekek, tanulók esetében. Sőt! Felismerve neveltjeink különbözőségeit, arra predesztináljuk őket, hogy személyiségüknek leginkább megfelelő tanulási technikákra találjanak. A tanulás tanulásának témaköre tárgyalásakor feltétlenül megemlítendő az alternatív és reformpedagógiák sora. Csak jelzésszerűen: a projektoktatás, a kooperatív technikák, a csoportban végeztetett feladatok és az önálló kutatómunka mind olyan eljárások, amelyek a tanulási technikák különféle módzatait támogatják. A gyermeki szükségletek felismerésének és megértésének egy lehetséges módszere az értő, aktív hallgatás. Nem arra bátorítom pedagógustársaimat, hogy a pszichológia, a pszichiátria világáig kutakodjanak. Pusztán arra a lehetőségre kívánom felhívni figyelmüket, hogy a gyermekkel folytatott kommunikáció rendre lehetőséget ad arra, hogy megismerjük, megértjük tanítványainkat, az őket

„A tömegoktatás azonban soha nem válhat egyszemélyes ellátássá, amiből az következik, szükségünk van olyan technikákra, amelyek segítségével a (lehetőségek szerinti kis létszámú) csoporttal, osztállyal folytatott konzultáció s a vélemények begyűjtése az elégséges pedagógusi szolgálat attribútumaihoz juttathatja el a nevelőt.”

foglalkoztató kérdéseket, s ha „van fülünk”, akkor felismerjük azokat a igényeiket, vágyaikat, amelyek elvezetnek az egyéni megismerési technikák kialakíthatóságáig. Ettől a gondolattól

egyenesen léphetünk tovább odáig, hogy elfogadjuk, vannak véleménykülönbségek (mind a pedagógusok, mind diákjaink, illetve szüleik között): a tanulási technikák eltérőségének tolerálása – az egyéni tanulási utak felfedeztetése/a másik útjának elfogadása mind-mind út ahhoz a lelki állapot-

„A gyermeki szükségletek felismerésének és megértésének egy lehetséges módszere az értő, aktív hallgatás. Nem arra bátorítom pedagógustársaimat, hogy a pszichológia, a pszichiátria világáig kutakodjanak. Pusztán arra a lehetőségre kívánom felhívni figyelmüket, hogy a gyermekkel folytatott kommunikáció rendre lehetőséget ad arra, hogy megismerjük, megértjük tanítványainkat.”

hoz, amit Rousseau, Tóth Pápai Mihály egyaránt hangoztatott: a boldogsághoz. Nem utolsósorban említsünk meg néhány gondolatot a segítő kapcsolatról Gerard Egan nyomán. Pedagógus és gyermek kapcsolata – értelmezésem szerint – lényegében segítő kapcsolat. A segítő kapcsolatot meghatározó értékek a kultúránk által meghatározottak. A személyes kultúra és értékek különbözősége természetes jelenség, amiben kellő alázattal fordulva a tanítványok felé (s akceptálva a szülői ház értékrend-szerét) eljuthatunk a közösen tételezett értékekig – amelyek, mert közösen alakítottuk ki, fogalmaztuk meg azokat, hatékonyan szolgálják a nevelt s nevelője (közös) érdekeit. Az értékek gyakorlati jelentősége ismert a pedagógustársadalom előtt. Néhány értékről azért hadd essék szó, hacsak felsorolásszerűen is: A tisztelet mint alapvető érték – Ne okozz kárt senkinek! – Válj hozzáértővé és elkötelezetté! – Tedd világossá, hogy te vagy a tanítványodért! – Feltételezz jó szándékot! – Ne ítélkezz! – Összpontosíts a tanítvány szándékaira!

DR. TAKÁCS ISTVÁN
a Kaposvári Egyetem
tanára

Élménytáborban vettek részt győztesei

Gyógynövénygyűjtéstől csúcstámadásig

Lezárult a Bölcs Diákok vetélkedő – az elmúlt tanévben egész végig tartó interaktív versenyt a Communitas Alapítvány, a *Magyaroktatás.ro*, a BBTE Magyar Biológiai és Ökológiai Intézet és a BBTE Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézet szervezte immár harmadik alkalommal. A verseny döntőjére egy élménytábor keretében került sor július 29–augusztus 3. között a Hargita megyei Szenétén. Az interdiszciplináris vetélkedőt azzal a céllal indították útnak, hogy a játszva tanulás módszerével rávezessék a tanulókat az értelmes, értékes kikapcsolódásra, hogy hangsúlyozzák az iskolai tananyagon kívüli ismeretek, a mindennapi élethez szükséges tudás fontosságát. A verseny a találékonyságot, kreativitást és ügyességet hivatott fejleszteni, és a világháló célszerű felhasználára is ösztönözte a diákokat. Az idei vetélkedő témája Erdély volt – ez lehetőséget adott arra, hogy a gyerekek alaposabban megismerjék az erdélyi tájat és kultúrát, valamint, hogy felfedezzék közvetlen környezetük értékeit. A szervezők a tanulók kitartását, ambícióját és olvasási készségeit is igyekeztek fejleszteni. A 2012 októberében indult vetélkedőn 13 megyéből, 40 településről, 55 iskolából 165 3-4 fős csapat jelentkezett. A három levelezős fordulót 66 csapat teljesítette kitartóan, majd az összesített eredmények alapján a legjobban szereplő hét csapat jutalomtáborban vehetett részt, ahol az utolsó, mindent eldöntő fordulóra is sor került. A Communitas Alapítvány és az Apáthy István Egyesület jóvoltából a legjobban teljesítő csapatok ingyenes élménytáborban vehettek részt Szenétén, ahol a diákok tematikus napok keretében ismerhették meg a felfedezés, a túrázás, a természetjárás szépségeit, különböző kommunikációs készségeket fejlesztő játékokban vehettek részt, valamint meglátogathatták a környék nevezetességeit. A táborozás ideje alatt első naptól az utolsóig folyt a csapatok közötti küzdelem a dobogós helyekért. A tábor első napján Erdély különböző területéről érkező csapatok megismerkedhettek egymással, és bemutatották iskoláikat. A második nap a BBTE

a Bölcs Diákok vetélkedő

újtéstól

Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézet munkatársai által szervezett, kommunikációs gyakorlatokban gazdag játékokkal és versenyszámokkal telt – a csapatoknak többek között saját himnuszokat és címet kellett megfogalmazniuk és előadniuk meghatározott időn belül. Másnap Szenéte környékének védett lápvídekére látogathattak el Markó Bálint és a BBTE Magyar Biológiai és Ökológiai Intézet tanárainak vezetésével, ahol kutatási feladatok által fedezhették fel a terület védett élőlényeit és reliktumait. E nap végén sor került a hagyományos döntő feladatlap megoldására a *Magyaroktatás.ro* honlap munkatársainak szervezésében, majd napnyugtakor a begyűjtött gyógy- és aromás növényekből teát kellett készíteniük a csapatoknak. Negyedik nap az ún. „kultúrnapon” egy autóbuzsós kirándulásra került sor. Az ötödik napon a Nagyhagymás megmászása volt a cél, ahova minden diák kivétel nélkül feljutott, és legyőzhette félelmeit, teljesítményét növelhette: a túra alkalmával lábnymokat kellett felfedezniük, később természetalbumot összeállítaniuk. A III. Bölcs Diákok vetélkedő első helyezettje a gyergyószentmiklósi Salamon Ernő Gimnázium „Lecsó” csapata lett, második helyen a Kolozsvári Református Kollégium „KMBZS” csapata végzett, a képzeletbeli dobogó harmadik fokára a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium „Úrfiak” csapata állhatott fel. Döntőbe jutott, így a táborban részt vett a marosvásárhelyi Elektromaros Iskolaközpont, a nagyváradai Szent László Római Katolikus Gimnázium, a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum, valamint a Baróti Szabó Dávid Szakközépiskola egy-egy csapata is. Hálás köszönetet érdemel a Communitas Alapítvány, mely a Bölcs Diákok országos szintű vetélkedő anyagi alapját biztosította, munkatársai, Molnár Tamara és Deák Ferencz programfelelős pedig aktívan részt vett a szervezésben.

MIHÁLYFALVI
KATALIN

Tanügyminiszter, szeretlek!

Annyira, de annyira megnyugtató, hogy szeretett kormányunk és miniszteraink fáradhatatlanul azon dolgoznak, hogy hazánk polgárai, mi – felnőttek és gyerekek – napról napra jobban, szebben, értelmesebben, felkészültebben fogadjuk a felkelő napot.

Itt van például a tanügyminiszter. Az elmúlt huszonvalahány évben volt belőle jó néhány, de mindegyiknek ki-

„Hát tehet valaki róla, hogy eddig évente vagy félévente kiderült, hogy a tanügyminiszter nem elég jó, a programja silány, a reformot rossz irányba viszi? Sebjaj, az utódja... na az aztán mindig megmutatja, hogy hogy kell. És jönnek sorban: pirosak, narancssárgák, citromsárgák...”

tűzött célja volt, hogy jobba tegye az oktatási rendszert. Tisztelt és szeretett kormányaink – legyenek pirosak, narancssárgák, citromsárgák, kékek vagy szívdarványszínűek – mind-mind azt akarták, hogy a felnővekvő nemzedék üdén, frissen, naprakészen, testben és lélekben megerősödve lépjen be az élet kapuján, és haladéktalanul kezdje el építeni a jövőt.

Hát tehet valaki róla, hogy eddig évente vagy félévente kiderült, hogy a tanügyminiszter nem elég jó, a programja silány, a reformot rossz irányba viszi? Sebjaj, az utódja... na az aztán mindig megmutatja, hogy hogy kell. És jönnek sorban: pirosak, narancssárgák, citromsárgák, kékek és szívdarványszínűek, és mindig megmondják a tutit. Az új nemzedékek ezáltal egyre széles körűbb oktatásban részesülnek, egyre több információhoz jutnak, egyre több területtel ismerkedhetnek meg, sőt... Nemcsak tárgyi tudásukat, de különböző kompetenciáikat is fejleszthetik:

ilyen például a gyakori változásokhoz való gyors alkalmazkodás képessége, a stressz legyűrése, alvásmegvonástolerancia és úgy általában a folyamatos és egyformán magas színvonalú teljesítmény nyújtása a lehető legtöbb tárgyból.

De jó! Hiszen csak így lehet a gyerekeket a felnőttétre trenírozni. Ha hozzászoknak, megismerik, megtanulják mindazt, amivel aztán 30, 40, 50 évesen találkozni fognak.

Most is milyen nagyszerű, hogy ez a miniszter, Pricopie úr – áldott legyen a neve! – még időben rájött, hogy azért vannak még hiányosságai az elemi oktatásnak, és haladéktalanul három új opcionális tantárgy bevezetéséről rendelkezett: társadalmi ismeretek, filozófia gyermekeknek, pénzügyi ismeretek. Én személyesen ezután sokkal nyugodtabban várom nyugdíjas éveim, mert tudom, hogy a felnővekvő nemzedék már igen zsenge korától betekintést nyert a filozófia, a pénzügyek és a társadalomtudományok világába, és ezáltal minden eddigénél felkészültebb, magabiztosabb és boldogabb felnőtt lesz.

A mi demokratikus országunkban még az a jó, hogy közvélekedés is van: ilyenkor bárki hozzászólhat, javasolhat valamit egy-egy törvénytervezet

„Én személyesen ezután sokkal nyugodtabban várom nyugdíjas éveim, mert tudom, hogy a felnővekvő nemzedék már igen zsenge korától betekintést nyert a filozófia, a pénzügyek és a társadalomtudományok világába, és ezáltal minden eddigénél felkészültebb, magabiztosabb és boldogabb felnőtt lesz.”

kapcsán. Én már készülök is javasolni néhány újabb tantárgyat a mi drága miniszter urunknak, ugyanis úgy érzem, néhány igen fontos területről

mégiscsak megfeledezett. Olvasom, hogy az országban egyre gyengül a vállalkozói szféra. Sokat lendítene az ügyön, ha már kisosztályban tisztázánánk a gyerekek számára, hogy sokkal

„Szóval jó lesz ez. Mindenre felkészülő ifjúság és őket rendületlenül jóra és hasznosra tanító rendszer. Úgy éljek: még néhány év, és lekörözzük Nyugat-Európát. Megyek és küldök fb-n egy hátba veregetést ennek a Pricopiének.”

jobb tulajdonosnak lenni, mint alkalmazottnak. Lehetne ez a kisvállalkozók ábécéje nevű tantárgy.

Aztán itt van ez a pszichológiai tanulmány, amely azt mondja, hogy a mai gyerekek sokkal hamarabb serdülnek. Nagyon kellene tehát egy párválasztás prepubertáskorban nevű óra, ami kapaszkodót nyújthatna a hormonjaival éppen küszködni készülő elemistának, hogyan és milyen kritériumok alapján alakítsa ki preferenciáit a társkeresésben.

Végül, de nem utolsósorban szükségét látom egy tőzsdei elemzés kisiskolásoknak nevű tárgynak, mert ugye, mennyire könnyebb lenne annak a gyerekeknek, aki már 7-8 éves korában tisztában van azzal, hogy most éppen merre tart a gazdasági válság, vagy hogy hányszor jelent meg a Hindenburg ómen nevű indikátor a piacokon.

Szóval jó lesz ez. Mindenre felkészülő ifjúság és őket rendületlenül jóra és hasznosra tanító rendszer. Úgy éljek: még néhány év, és lekörözzük Nyugat-Európát. Megyek és küldök fb-n egy hátbaveregetést ennek a Pricopiének.

ALBERT ANTAL
ORSOLYA

Gyengén szerepeltek a pótérettségizők

Az idei pótérettségire jelentkező végzősök csupán 20,36 százalékának sikerült átmenő jegyet szereznie az oktatási minisztérium óvások előtti adatai szerint. A pedagógusokat azonban nem lepték meg a gyenge eredmények, mint nyilatkozták, várható volt, hogy a nyáron megbukottaknak nem sikerül megfelelően felkészülni az őszi megmérettetésre. A nyári vizsgán a végzősök 56,4 százaléka kapta meg az érettségi oklevél megszerzéséhez szükséges 6-os osztályzatot.

A pótérettségire jelentkezett 72 462 végzős közül 14 751 kaphat diplomát, többségük hatosnál nagyobb jegyet szerzett, tízest azonban senki sem érdemelt. Több mint 300 végzöst ki kellett zárni puskázás miatt. Országos szinten Arad megyében volt a legnagyobb az átmenési arány, itt a vizsgázók 35,9 százaléka vette sikeresen az akadályt, míg Ilfov megyében csupán 9,8 százalékuk szerzett diplomát. Az idei pótérettségi eredményei a tavalyinál is gyengébbek, akkor a vizsgázók 25,49 százaléka érdemelte ki az érettségi oklevelet. Az óvásokat szeptember 3-án és 4-én bírálták el a vizsgabizottságok, a végleges eredményeket szeptember 5-én függesztették ki.

Gyenge, de valós eredmények

„Ezek a reális eredmények. Túl rövid volt az idő, két hónap alatt nem lehet négyévnnyi tananyagot megtanulni. Azoknak segíthetett a pótvizsga, akiknek csak kisebb hiányosságokat kellett pótolniuk, vagy valamilyen ok miatt hiányoztak a nyári vizsgáról” – értékelte a sajtónak az idei eredményeket Kéry Hajnal Bihar megyei főtanfelügyelő-helyettes. A partiumi megyében a tavalyihoz képest idén gyengébb volt a sikeresen pótérettségizők aránya, a résztvevők 24,25 százaléka vizsgázott sikerrel, miközben 2012-ben ez az arány 30 százalék körüli volt. A mintegy 2400 pótérettségiző eredményeit iskolákra lebontva még nem tették közzé, azonban az érmihályfalvi mezőgazdasági kollégium vagy a nagyváradi Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium végzőseinek többsége második nekifutásra is megbukott.

Sokan nem veszik komolyan

Szatmár megyében az országos átlaghoz hasonló eredmények születtek a pótérettségien: a vizsgázók 21 százaléka ment át. Szász Piroska helyettes főtanfelügyelő a sajtónak elmondta: nincs meglepve az eredmények láttán, hisz előre borítékolható volt, hogy aki nem ment át nyáron, nehezen tudja behozni a lemaradást. „Ez mentalitás kérdése, sajnos sokan nem veszik komolyan az érettségit – fejtette ki. – Aki négy éven át folyamatosan dolgozott, tanult, annak sikerült a záróvizsga, aki nem igyekezett, annak nem.” Szász Piroska szerint nem kellene erőltetni az érettségit olyanok esetén, akik nem akarnak tanulni – előttük ott a lehetőség, hogy szakiskolát végezzenek. Az eredmények kapcsán hozzátette: csalóka a 20 százalék körüli átlag, mivel a szakközépiskolák nagyon gyenge eredményei rontják a statisztikát, a gimnáziumokban ugyanis kimondottan jól szerepeltek az idei tizenkettedikesek.

Fejtorést okozott a román a székely megyékben

Kovászna és Hargita megyékben meghaladta a 25 százalékot a sikeresen pótérettségizők aránya, utóbbi megyében a tavalyhoz képest sikerült 3 százalékpontnyit javítani. Bartolf Hedvig Hargita megyei főtanfelügyelő is úgy vélekedett, hogy az eredmények a valós helyzetet, a diákok reális tudását tükrözik. Elmondta, a pótérettségien általában nem várnak csodát, hiszen erre azok a diákok iratkoznak be, akik nyáron már elbuktak vagy pótvizsgáztak. „A diákoknak meg kell érteniük, hogy ez nem szerencsejáték, nem május-júniusban kell felébredni, hogy következik az érettségi, már kilencedik osztálytól következetesen készülni kell rá. Sok a tananyag, nem könnyű a vizsga, nem is várunk el mindenkitől maximális teljesítményt, azonban egy kis szorgalommal meg lehet szerezni az érettségi oklevelet” – értékelte a sajtónak Bartolf Hedvig. A főtanfelügyelő arra biztatta a sikertelenül vizsgázókat, hogy iratkozzanak be posztliceumba, keressenek szakmát, vagy készüljenek fel megfelelően a jövőre tartandó megmérettetésre. Hargita megyében 1195-en végzős jelent meg az őszi érettségien, közülük 309-en szereztek meg az érettségi oklevelet, 25,86 százalék. Román nyelv és irodalomból voltak a leggyengébbek az eredmények, csupán 48,75 százalék kapott átmenő jegyet, míg matematikából 62,55 százalék, a többi tantárgyból 90 százalék feletti volt az átmenési arány. Bár tantárgyanként elérték az átmenőt, a gyenge osztályzatok miatt a vizsgázók többsége nem érte el az érettségi oklevél megszerzéséhez szükséges hatos általánost.

Kovászna megyében a fellebbezések előtt a pótérettségizők 25,45 százaléka kapott átmenő jegyet, tájékoztatta a sajtót Farkas Csaba, a pótérettségi lebonyolításával megbízott tanfelügyelő. A székelyföldi megyében a sepsiszentgyörgyi Constantin Brâncuși Gimnázium végzősei szerepeltek a leggyengébben, a 49 végzős közül csupán hárman vizsgáztak sikeresen, az átmenési arány 7,32 százalékos volt. A háromszéki pótérettségizők zöme, 352 végzős román nyelv és irodalomból bukott meg, a másik nehézség bizonyuló tantárgy a matematika volt, ebből 223-an nem szereztek meg az átmenő jegyet.

Gyenge eredmények születtek a többi erdélyi megyében is, az óvások elbírálása előtt Maros megyében a pótérettségien részt vevő végzősök 22,26 százaléka vizsgázott sikeresen. Ștefan Someșan megyei főtanfelügyelő jónak ítélte az eredményeket, mint rámutatott, egyetlen olyan iskola sem volt, ahol valaki ne szerezte volna meg az átmenő jegyet. Követendő példaként a marosvásárhelyi Református Kollégiumot említette, ahol százszázalékos volt az átmenési arány.

Szilágy megyében az országos átlagnál nagyobb, 25,56 százalékos volt az átmenési arány, míg Temes megyében a tavalyi 24 százalékos arányon is sikerült javítani, idén a pótérettségizők 27 százaléka vizsgázott sikeresen. Azonban a bánsági megyében három olyan vidéki iskola is volt, ahol senkinek nem sikerült megszereznie az átmenő jegyet.

Hírösszefoglaló

Kolozsvári Magyarok Gyerekei

Az egyre népszerűbb és nemcsak kincses városbelieket, hanem más erdélyi városokból és Magyarországról is sokakat vonzó, negyedszerre szervezett Kolozsvári Magyar Napok gazdag programkínálatából bátran válogathattak a legkisebb, a nagyobb gyerekek, de a kamaszok is. A hét-köznaptól eltérően a kisebbek is szabadon csatangol-

Magyar Napok – Gyerekeknek is

hadtak a hangulatos forgatagban, a minőségi és hagyományos termékeket felvonultató „vásári sétálóutcává” változtatott Farkas utcában, de gazdag programokkal várta őket a Romkert és a Református Kollégium udvara is. Délutánonként és esténként számukra is ismerős és kedvelt zenekarok, előadók léptek fel több kolozsvári színpadon.

FOTÓK: TÓTH ORSOLYA

Érettségi szemfényvesztés

Nem neveltünk bűnözőket – legalább is a szülők túlnyomó többsége biztos, hogy nem. Éppen emiatt lep meg, hogy a tanügyi rendszert és ezen belül az érettségiztetés módozatát megre-

nek a szóbelinek álcázott, tét nélküli „viccet”, mert erős túlzás lenne ezt a dolgot vizsgának nevezni. Miért mondom ezt? Mert így van. Ha vizsga, miért nem adnak olyan minősítést a teljesít-

ők! Kértem, miért?! Azt feltételezik, hogy gyermekeink illuzionisták: leejtik a földre a piszkozatlapot, és felveszik a készen megírt dolgozatot?! Félreértés ne essék, nem feltételezem, hogy a tanárok ennyire balgák lennének – hisz azt is tudom, hogy jóhiszemű, igazi tanárok még a pluszjövedelemért sem vállalják a felvigyázást –, azt viszont elképzelhetőnek tartom, hogy a felvigyázóknak tartott felkészítőn valaki „nagyokos” így adta ki ukázbá.

Székelyföldi gyerekek román vizsgája

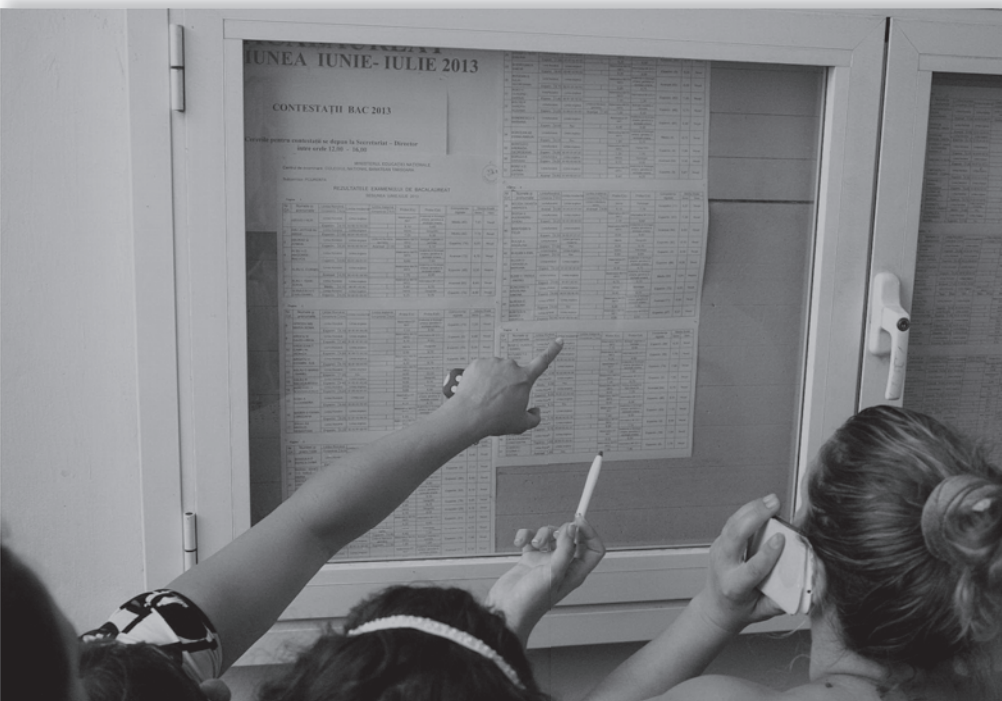
S akkor képzeljük el, hogy ilyen előzmények után és ehhez hasonló közjáték során kellett megírniuk a székely gyerekeknek a román dolgozatot – ugyebár egy olyan idegen nyelven, amire 12 év alatt épp az iskola nem volt képes megtanítani őket. S ezt megint nem kell félreértetni, mert nem a román tanárokkal van gond, hanem azzal, hogy a tanterv szerint már az ötödikes magyar gyerektől anyanyelvi tudásszintet várnak el román nyelvből. Aztán, amikor az első, archaikus szavaktól hemzsegő lecke megtanulásába belefullad a diák, mert látja, szülei is szaporán lapozzák a szótárakat, hogy megfelejtsék egy-egy szó jelentését, feladja. És átbukdácsolja a 12 évet, aztán érettségire áll úgy, hogy nem beszél románul, és jó esetben tesz némi kísérletet arra, hogy bebilázza a számára érthetetlen szövegeket. Hát így állunk az érettségivel és a román oktatással, s számomra idén sem meglepő, hogy az érettségizők közel fele éppen román nyelvből bukott. Meglepő viszont, hogy ugyanazok a gyerekek, akik románból elbukják az érettségit, 4-8 év nyelvtanulás után jól beszélnek angolul és az érettségin is magas minősítést érnek el, pedig a szülők többsége segíteni sem tud a leckék megtanulásában. Vajon miért? Netán nem a két módszer közötti különbségben keresendő az ok? Vagy valaki(k)nek az a sötét szándéka, hogy a magyar ajkú gyerekek ne tanulják meg 18 éves korukra az ország nyelvét?

formáló korifeusok úgy viszonyulnak az érettségizőkhöz, mintha közönséges köztörvényes bűnözők lennének. Azzal maradéktalanul egyetértek, valamit tenni kellett, hogy az iskola ne termelje tovább az érettségi diplomás, funkcionális analfabétákat, de megoldás erre a bekamerázott terem és a rendőri szigor? Nem, nem elírás, rendőri szigorra is volt példa a nyári szeszíóban. Csíkszereda egyik neves gimnáziumában két egyenruhás rendőr fogadta az érettségizőket, és katonás rendben, szigorú rendőri tekintetek keresztútjében tizesével mehettek be csak az épületbe felmutatva a személyi igazolványt, amit még kétszer ellenőriztek, míg bejutottak abba a terembe, ahol vizsgáznuk kellett.

Főlössleges stressz

De vegyük sorjában a dolgokat, mert erre közvetlenül az írásbeli vizsgák előtt került sor, ezt megelőzően viszont túl kellett élniük a gyermekek-

ményre, ami beleszámít az érettségi átlagba, ha pedig nem minősítik, akkor ne nevezzék vizsgának. Meg egyáltalán mire jó az írásbelik előtt eltölteni egy hetet pusztán azzal, hogy a gyerek megjelenik egy vizsgabizottság előtt, ahol az átmenéshez ennyi elég is. Megmondom, mire jó: arra, hogy stresszeljék a gyermekeket a tényleges vizsga előtt, hogy elvonják a figyelmüket a tanulástól, nehogy véletlenül egy románleckével többet tanuljanak meg, vagy 10 matematikafeladattal többet oldjanak meg. S ha mindettől – kamuvizsga, rendőri szigor stb. – netán még mindig nem kaptak volna gyomoridegességet a gyermekek, az idegen megyékből érkező, sok esetben más nyelvet beszélő felvigyázó tanárok gondoskodnak arról, hogy a görcs beálljon a gyomrukba. Például olyan „manőverekkel”, hogy ha leejtí a diák az asztalról a piszkozatlapját, akkor visítva rohan egyszerre két tanár: fel ne vegye, mert azt nem szabad, majd

JÁNOSSY ALÍZ

Bolyai Nyári Akadémia – előtérben a progresszív oktatási környezet

Több mint félezer pedagógus részvételével 23 szekcióban, hét helyszínen zajlott az idei Bolyai Nyári Akadémia július 7. és 31. között. A fórum témája a tanulás tanulása volt, az elméleti megközelítés mellett a pedagógusok módszertani, gyakorlati ismereteinek bővítését, hatékony alkalmazását segítette a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) által szervezett rendezvény. A pedagógusok oktató-nevelő munkájának hangsúlyos része a tanulás tanulásának segítése. Ehhez tartozik a hatékony időbeosztás, a problémamegoldás, az új tudás elsajátításának, feldolgozásának, értékelésének fejlesztése, illetve az új ismeretek különböző kontextusban való alkalmazása.

Felmérni, hogy milyen képzésekre van szükség

Az akadémia ünnepi megnyitójára Csíkszeredában, az Apáczai Csere János Pedagógusok Háza Aula Magna Termében került sor, ahol számos meghívott köszöntötte az egyetlen erdélyi magyar nyelvű pedagógusfórumot. Burus-Siklódi Botond, az RMPSZ elnöke, az akadémia házigazdája megnyitóbeszédében a pedagógus-továbbképzések fontosságát hangsúlyozta. „Időközönként fel kell mérnünk, hogy mennyi és milyen tanulásra, képzésre van szükségünk ahhoz, hogy munkánk hatékonyabb legyen. Erre biztosít lehetőséget kiszámítható módon a Bolyai Nyári Akadémia” – szögezte le az elnök. Arról szólva, hogy melyek lehetnek az iskolai oktatás időszerű, örök érvényű, paradigmatiszta pedagógiai követelményei, kiemelte, általános kritériumok elkülönítését követeli meg ez a megközelítés. A kritériumokra irányuló pedagógiai törekvések révén lehet optimalizálni a tanítási-tanulási folyamatokat. Ez még az olyan átmeneti időszakokban is lehetséges, amelyeket a kevésbé hiteles oktatáspolitikai irányvonalak vagy a fokozott finanszírozási nehézségek jellemeznek – ilyen jellegű nehézség az egész Kárpát-medencei oktatási rendszerben tapasztalható.

Progresszív tanulási környezet

Burus-Siklódi Botond beszédében kitért az oktatásban is jelen lévő általános

válságra: az egész világban elterjedt ugyanis az a vélekedés, mely szerint az iskola konzervatív, a nevelés módszereit tekintve elavult intézmény, és nem felel meg a jelenkori elvárásoknak. Sokan egyetértenek abban, hogy az oktatási rendszernek, magának a az iskolának és a tanulás módszerének is meg kell változnia. Az elnök kiemelte azt is, hogy milyen irányban és mélységben keresendők a válságot előidéző okok: az oktatási módszerek elavultságának tulajdonítható-e a lemaradás, vagy csak a pedagógusok okolhatók a tapasztalt problémákért, netán más külső tényezők is befolyásolják a folyamatot. „Az okok feltárása és a megoldáskeresés, valamint a többre, hatékonyabbra való törekvés folyamatosan foglalkoztatja a kollégákat. Erre bizonyíték az a nagyfokú érdeklődés, amelyet a pedagógusok tanúsítanak különböző továbbképzéseken az új módszerek megismerése és bevezetése iránt. A módszereken túl az oktatási technológiai rendszerek bevezetésére is nyitottaknak kell lennünk, bátran kell alkalmaznunk a technika térhódítását a tanításban” – fejtette ki. Fontos, hogy a tradicionális tanulási környezetet a progresszív tanulási környezet váltsa fel, ahol a tények és szabályok megtanítása helyett a kompetenciák, jártasságok, attitűdök kialakítása kerül előtérbe. Mint az elnök rámutatott, a tanügyi reform eredményes megvalósítása csak jól képzett és a társadalomban is megbecsült pedagógusokkal képzelhető el. Szükségszerű egy magyar humán erőforrás-fejlesztő központ kiépítése, amely egy időben anyanyelven történő pedagógus-továbbképző rendszer is: az innovációk bemutatása mellett hangsúlyos koordináló szerepet töltsen be a szakminisztérium, a neveléstudományi intézetek, az egyetemek, a főiskolák, a szakképző intézmények, a megyei pedagógusok háza, valamint a módszertani központok között. A Bolyai Nyári Akadémia fővédnöke, Király András oktatási államtitkár az RMPSZ-nek a romániai magyar pedagógus-továbbképzésben betöltött szerepét emelte ki. A humán erőforrás-fejlesztő központ kiépítésének gondolatára reagálva kijelentette: „napirenden van az intézmény létrehozásának ügye a szaktárcánál”.

Kreativitás és innováció kulcsszerepben

A megnyitó első szakmai előadását dr. Kroó Norbert professzor, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja tartotta. *Tudomány és oktatás a 21. században* című előadásában a válság tanulságaira utalva elmondta, kihívást jelent a hagyományos technológiák új szerepének megtalálása, hiszen egy részük „kimerülőben van”. Új technológiákra van szükség, amelynek jelentős része a kutatásban gyökerezik. A professzor szerint a tehetségek szerepe felértékelődik, a kreativitás és az innováció kulcsszerephez jut minden társadalmi szférában. A tudomány szerepe növekvőben van, és egyre szorosabb kapcsolatba kerül a gazdasági szférával. Tanulásként megerősítette, hogy azok a tényezők maradnak meg az emberiség szolgálatában, amelyek a környezetet szigorú szakmai ellenőrzése mellett jönnek létre. A tudás megszerzése össznemzeti és európai érték is, mert hozzájárul a gazdasági fejlődéshez, a társadalmi növekedéshez, és a kulturális gazdagodáshoz. Dr. Takács István, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának tanszékvezetője *Lelki rezdülések – a tanulás tanulása* című előadásában a tanító és tanuló kapcsolatának lélektani vonatkozásaira hívta fel a figyelmet. Mint rámutatott, a tanítás tanulásának átadása során a gyermekekkel is felfedeztetendők a boldogságfaktorok. Ha ezt megtapasztalják, közelebb kerülnek ahhoz, hogy megtalálhassák saját útjukat. Lászlófy Pál István, az RMPSZ tiszteletbeli elnöke felszólalásában a pedagógushivatás szépségét emelte ki, amelynek a legnagyobb elismerése a diákok szeretete. Az akadémiát köszöntötte többek közt Jókai Tibor, a Szlovákiai Magyar Pedagógusszövetség titkára, Antal Attila, Csíkszereda alpolgármestere, Keresztély Irma, Kovászna megye főtanfelügyelője, illetve Bartolf Hedvig, Hargita megye főtanfelügyelője is.

MIHÁLY RÉKA
az RMPSZ munkatársa

Kolozsvári diákok nyári vakációs élményei

„A legjobban azt szerettem, hogy szabad lehettem”

• Nagyszüleimnél a „dzsungelben”.

DEMETER ANNA SÁRA, 3. osztályos

Háton fekve gondolok vissza a nyárra. A fullasztó melegre, a jó hangulatra. Lehet látni arcomon a csüggedtséget, ugyanis most nem a sok kaland vár rám, hanem a temérdek vakációs házi. Ilyenkor látom, hogy milyen hamar telik a nyár. Szinte száguld, és mindig a végére lesz a legjobb, mikor már nincs. De így, mikor nincs, így az eleje is érték. A sok tábor, az új barátok. Mind-mind felejthetetlen élmények lesznek. Nagyon sokat kacagtam, de a legjobban azt szerettem, hogy szabad lehettem. Estig nem kerestek, barátokkal lehettem, akikkel a legjobbak az emlékeim. De azzal nyugtatom magam, hogy év közben is találkozni fogok velük, és amikor egymásra mosolygunk, az a nyár fog bennem tovább élni egészen jövő nyárig. Jövő nyárig.

ROMÁN SAROLTA
7. osztályos

• Csíkszentkirályon a vakációban egy hétköznapi napon a reggeli program.

HORVÁTH KRISZTINA, 3. osztályos

Futok. Mellettem emberek elmosódott körvonala rajzolódik ki. Napbarnított mindenkinek a bőre, az enyém is. Valaki utolér, elkap, visszaránt, egymásra nevetünk. Mindenki kacag mellettünk, naplemente, vihogások, kissé csípős, ám jóleső hideg, idilli pillanatok. Minden nyár egy táborral kezdődik. Minden tábor egy kalanddal végződik. Ezen esetben legalább öt tábor, s számmal nem tudnám megmagyarázni, mennyi élmény, kaland. Új barátok, új érzelmek, új helyek, szentimentális pillanatok. Komoly arcok, nevetésre készítő jelenetek. Idilli. Valamikor júniusban kezdődött az élet. A kilenc hónapnyi padban görnyedés után. Így visszagondolva csak úgy peregnek az élmények. Tábor. Osztály. Röhhögés. Komoly kép: konfirmálás. Konfirmandusok tábora. Csomó új arc, ismeretlen hangok, majd nevetés. Bulik. Tánc. Felejthetetlen esték. Sírní, hogy vége a tábornak. Nyár. Fesztiválokon szerzett karszalagok gyűjtése, koncertek, Kolozsvári Magyar Napok. Elmosódott emlékek ezrei emlékeztetnek az elmúlt két hónapra. Ősz van újra. Szeles, színes, faleveles ősz.

FARKAS ÁGNES ANNA
8. osztályos

Kerekasztal-beszélgetés a siket és nagyothalló gyerekekről

Színek, arcok, „jel-képek”

Kiállítás nyílt Kolozsváron a Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolája diákjainak képzőművészeti alkotásaiból *Színek és arcok* címmel. A Kolozsvári Magyar Napok keretében látogatható tárlat megnyitójára a Szabók bástyájában került sor augusztus 20-án. A kiállítás anyagának mondanivalóját Szabó Csaba újságíró, a *Román Televízió* kolozsvári magyar szerkesztőségének belső munkatársa jegyzetében nagyon találóan fogalmazza meg.

Lélek- és ablakkeretek

„A tanintézet hallássérült diákjainak tárlatát a párba szedett önarcképek uralják. A látogató lassan arra ébred ilyenformán, hogy nézik valakik, figyelik, de ez a megfigyelés nem szorongáskeltő, hanem inkább pajkos, talán egy kicsit felnőttesen szomorú is. Ez utóbbi benyomást talán a rajzok nagyra tervezett vagy csak nagyra sikeredett sora kelti. Nem kifejezetten csodálkozó szemek ezek, inkább lélek- és ablakkeretek: a csendbeszédnek orgánumai.” A kiállított képeket Koncz-Műnich András képzőművész, az iskola rajztanára gyűjtötte egybe, a szakszerű irányítása alatt alkotó gyermekek munkáiból válogatva. Koncz-Műnich Andrásnak egyébként két tanítványa is országos díjat nyert alkotásával.

A rendezvény keretében *Jel-képek* címmel kerekasztal-beszélgetésre került sor az erdélyi magyar siket és nagyothalló gyermekek oktatásáról. A beszélgetésen Kiss Csilla, a Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolájának igazgatója, Nagy Szilárd, a Romániai Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének elnöke, Kovács István lelkipásztor, az Erdélyi Református Egyházkerület misszió-diakóniai előadó-tanácsosa, Járay Lóránd lelkipásztor, a Magyar Református Szeretetszolgálat siketmissziójának vezetője vett részt, az esemény moderátora Aáry Tamás Lajos, az oktatási jogok biztosa volt Budapestről. Kiss Csilla az Erdélyben egyedülálló, 125 éves múltra visszatekintő intézmény vezetője az iskola jelentőségéről beszélt, hangsúlyozva, hogy a távolról érkező gyermekek családi hangulatban tanulnak fiatal, lelkes, jól felkészült pedagógusokkal. Ősztől közel 150 gyermekkel és 70 szakemberrel kezdik az új tanévet, a Báthory István Elméleti Líceum integrált osztályjait is jogilag az iskolához csatolták.

Problematiszus az integrált oktatás

A siket és nagyothalló gyermekek többsége nagyon nehezen vagy egyáltalán nem képes haladni a normál oktatási rendszer ritmusában – magyarázta az igazgatónő, hozzátéve, hogy az iskola esélyt biztosít számukra: ezáltal részeseivé válhatnak a többségi társadalomnak. Nagy B. Szilárd, a Romániai Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének elnöke az egyesület alapvető céljairól beszélt. Mint elmondta, a jövő évben tízéves szervezet központi célja olyan szakmai programok, konferenciák, továbbképzők szervezése, amelyek segítik a gyógypedagógusok és a normál oktatási rendszerben dolgozó pedagógusok mindennapi munkáját. A gyermekek

Fotó: TÓTH ORSOLYA

• Hallássérült gyerekek munkáiból nyílt kiállítás Kolozsváron a Szabók bástyájában

fejlesztése egyéniesített programmal, a képességek aktuális fejlődési szintjének figyelembevételével, fokozatosan történik. Az egyesület elnöke kifejtette, hogy a magyar hallássérült gyermekek a kolozsvári iskolán kívül az ország különböző részeiben tanulnak integrálva. Mint az egy nemrég általa elvégzett kutatásból kiderül, az integráció nagyon problematikus, ugyanis legtöbbször csak elméleti szinten működik, a gyakorlat teljesen más képet mutat.

Kovács István lelkipásztor, az Erdélyi Református Egyházkerület misszió-diakóniai előadó-tanácsosa vallomásszerű hozzászólásában kifejtette, amennyiben az egyház egy teljes értékű ember – annak lábai a missziós tevékenység jelképei lehetnének, a kezei meg a szolgálat, a diakónia eszközei. Kiemelte ennek a munkának a fontosságát, hangsúlyozva, hogy óriási feladat, és nem szabad félelemmel közelíteni a „más-világhoz”. Ennek a felismerése azután erősödött meg benne, miután megismerte a hallássérültek iskolájában zajló munka jelentőségét. Ezek után fogalmazódott meg, hogy „egyszemélyes ügyosztály” foglalkozzon ezekkel a gyermekekkel. A munkába bevonták a teológusokat is, akik a rájuk bízott rengeteg feladat mellett eljárnak az iskolába, találkoznak a hallássérült gyermekekkel azért, hogy majd kikerülve a közösségbe ne legyen idegen számukra ez a világ sem. Hangsúlyozta a hit erősségét, amelyet a hallássérültek is megtapasztalnak – hisz Krisztus nem a fülünkhöz, hanem a szívünkhöz szól.

N. SZ.

Hátrányos helyzetű gyerekek, akik leesnek az oktatás „futószalagjáról”

Az iskolakezdés kapcsán érdemes szót ejtenünk a diákoknak arról a csoportjáról is, amely a pedagógusok számára a legtöbb fejfájást okozza, az úgynevezett „problémás gyerekekről”. Ők azok, akiket a legtöbb iskola, ha teheti, nem vesz fel, vagy a lehető leggyorsabban eltanácsolja őket. Ők azok, akik nem tudnak haladni a „fő áramlattal”, így egyre jobban lemaradnak, míg végül idő előtt, kiesnek. Popper Péter ha-

tartoznak a tartósan munkanélküliek, a szociális segélyben részesülők, a sokgyermekes családok, az alacsony iskolázottságú személyek és természetesen ezek gyermekei. 2012-ben 3,2 millió 14 éven aluli gyermek élt a szegénységi küszöb alatt (a családban az egy felnőttre eső jövedelem az országos átlag 60%-a alatt van) míg 320 ezer gyermek abszolút szegénységben élt, vagyis nem volt biztosított számára a napi 2550 kalória. A városban élő roma gyermekek 27, a falun élők 41%-a ebben a helyzetben volt:

Az iskola nyilvánvaló és rejtett szerepei

Az iskola megannyiféle szerepet tölt be a társadalomban, ezek közül néhány nyilvánvaló, mások azonban rejtettek. A nyilvánvaló szerepek között ott található az ismeretek átadása, a szocializáció (az állampolgárok számára szükséges személyközi kommunikációt irányító értékek és készségek átadása/kialakítása), a gyermekek megőrzése és ellenőrzése a nap bizonyos szakában, a feladatok elvégzéséhez szükséges bizonylatok és oklevelek kibocsátása és a szelekció elvégzése, amely révén kiválasztódnak azok a személyek, akik az egyes társadalmi pozíciókat betölthetik. Ugyanílyen fontosak azonban az iskola rejtett szerepei, amelyek közül az első a domináns kultúra átadása, amely az oktatásra kiválasztott tartalmak szelektálása révén valósul meg úgy, hogy ezek a tartalmak az adott pillanatban uralkodó csoportra jellemző ideológiai áramlatot tükrözik. A kötelező tananyagba való bevonásuk e csoport szimbolikus hatalmát fejezi ki. Az iskola rejtett szerepei közé tartozik azoknak az értékeknek az átadása, attitűdöknek a kialakítása is, amelyek elősegítik az emberi erőforrások optimális hasznosíthatóságát. Ilyenek a konformitás, a szabálykövető viselkedés, kötelességtudat, az autoritás tisztelete. A rejtett tanterv az iskola működésének azt a részét képezi, amely nem tartozik az explicit tanterv elemei közé, de befolyásolja annak megvalósulását. Összetevői

közé tartoznak a tanárok és diákok közötti spontán interakciók sajátosságai, az első információk arról, hogy léteznek különböző társadalmi csoportok, hogy miként viszonyul ezekhez az iskola személyzete, az igazgató és a beosztottak közötti kapcsolat, a pedagógus viselkedése az igazgató jelenlétében, illetve ennek hiányában, stb. Úgy is mondhatnánk, hogy ez a spontán szociális tanulás, melynek során a gyermek megtanulja például, hogy melyik tanár óráján érdemes érdeklődést mutatni, hogyan lehet leplezni, hogy nem készült, hogyan viszonyuljon a szabályokhoz, mikor

„Az iskola rejtett szerepei közé tartozik azoknak az értékeknek az átadása, attitűdöknek a kialakítása is, amelyek elősegítik az emberi erőforrások optimális hasznosíthatóságát. Ilyenek a konformitás, a szabálykövető viselkedés, kötelességtudat, az autoritás tisztelete.”

sonlatával élve iskolarendszerünk (ő természetesen a magyarországról beszél, de úgy érzem, ránk mindez hangsúlyozottan jellemző) úgy képzelhető el, mintha a gyermekek egy futószalagon állnának, a futószalag két oldalán ott állnak a tanárok, és megpróbálnak a gyerekekre egy kis matematikát, irodalmat, földrajzt stb. „felszerelni”. A gond csak akkor van, amikor a futószalag sebessége nem felel meg a gyermek sajátosságainak. Ha a gyermek számára a futószalag tempója túl lassú, unatkozni fog. Ha valamilyen szempontból különleges szükségletei vannak, a futószalag tempója túl gyors lesz számára és lemarad. Az iskolában lemaradó, sokat hiányzó, gyenge eredményeket elérő és az iskolát végül idő előtt elhagyó gyermekek nagy többsége a veszélyeztetett csoporthoz tartozik. A 292/2011 törvény értelmében a veszélyeztetett csoporthoz tartoznak mindazok, akiknek valamilyen okból veszélyben van mindennapi szükségleteik kielégítése. Többek között ide

„Iskolarendszerünk úgy képzelhető el, mintha a gyermekek egy futószalagon állnának, a futószalag két oldalán ott állnak a tanárok, és megpróbálnak a gyerekekre egy kis matematikát, irodalmat, földrajzt stb. »felszerelni«. A gond csak akkor van, amikor a futószalag sebessége nem felel meg a gyermek sajátosságainak.”

kell ezeket betartani, és melyek alól lehet kibújni, stb. Hosszú távon ezek a – leggyakrabban figyelmen kívül hagyott – tényezők maradandó nyomot hagynak a gyerekekben, és ha jobban meggondoljuk, lehet, hogy ez az, ami igazán megmarad akkor is, amikor az információk már régén aktualitásukat veszítik, vagy érdektelenné válnak.

Gyermekek peremhelyzetben

És mindebből következnek a veszélyeztetett családok iskolával kapcsolatos gondjai. Peremhelyzetükből fakadóan kevés a motivációjuk, hogy lojális állampolgárokká váljanak, számukra az iskola a kitaszító, ellenséges

társadalom egyik képviselője. A legtöbb szülő saját tapasztalatai alapján kudarcok sorozatával azonosítja az iskolát, szükséges rossznak látja, amittől tőle telhetően meg szeretné védeni gyermekét. Másrészt minél régebben él a peremre szorulva, annál kevesebb esélyt lát arra, hogy az iskola segíthet kiemelkedni a helyzetéből, és az – érzelmi és anyagi – befektetések nem fedezik az elvárt haszon mértékét. Az iskolai szabályok, az elfogadott kifejezés- és viselkedésmód olyan

„A romániai oktatási rendszerben hangsúlyos szerepet kapó házi feladatok miatt is valószínűbb, hogy mintegy »leszakadnak« a hátrányos helyzetű gyerekek. A házi feladat elkészítése feltételezi – és ez a legkevesebb – hogy a lakásban van legalább egy csendes sarok egy asztallal, ahol a gyermek a nap bizonyos időszakában leülhet tanulni.”

értérendszer tükröznek, amelyek idegenek a gyermekek természetes közegében, így az ő esetükben a követelmény- és normarendszerhez való alkalmazkodás önmagában nagyobb erőfeszítést igényel, mint szerencsésebb társaik esetében. A szekvenciális oktatás csökkenti a hátrányos helyzetű gyermek tanulmányi sikerének esélyeit: ha hátrányban volt az iskolába lépésének pillanatában, hátrányban lesz az első osztály végére is, és hátránya egyre nő. A romániai oktatási rendszerben hangsúlyos szerepet kapó házi feladatok miatt is valószínűbb, hogy mintegy »leszakadnak« a hátrányos helyzetű gyerekek. A házi feladat elkészítése feltételezi – és ez a legkevesebb – hogy a lakásban van legalább egy csendes sarok egy asztallal, ahol a gyermek a nap bizonyos időszakában leülhet tanulni, és van egy felnőtt, aki – ugyancsak minimális elvárás – követi, hogy a gyermek foglalkozzon a feladataival. Egy olyan családban, ahol két-három generáció lakik egy helyiségben, és a szülő szó

szerint a mindennapi betevő gondjával küszködik, mindez nem adott. És itt csak a minimális követelményeket emeltem ki, de tudjuk, hogy a valódi – hallgatóságos vagy ki is mondott – elvárás az, hogy a szülő aktívan segítsen a gyermek feladataiban. Számításon kívül hagyva azokat a szülőket – és többen vannak, mint gondolnánk –, akiket az iskolai tananyag már az elemi osztályokban meghalad. Mindezek mellett lényeges problémaforrást képviselnek a szegényeknek a gyerekek iskoláztatásával kapcsolatos pénzügyi gondjai. Az iskolai oktatás számos kiadást feltételez: munkafüzetek és példatárak, tanszerek, ruházat és cipő, szállítás, étkeztetés, sportszerek, osztálypénz, iskolaalap, ünnepélyek és egyéb kivételes alkalmak és sok helyen az egyenruha mind a családok költségvetését terheli, és mindez egy 2010-es felmérés szerint egy családban átlagosan évente 1500 lejt tesz ki. Elismerés azoknak a pedagógusoknak, akik értik a szegény szülők érzékenységét, és tapintatosan próbálnak megoldást találni a pénzügyi gondokból fakadó nehézségekre.

Csak a családok dolga a problémák kezelése?

A 2010 és 2012 közötti periódusban a kolozsvári székhelyű FRCCF alapítvány a hátrányos helyzetű gyermekek iskolaelhagyásának megelőzése érdekében végzett tevékenységet. Ennek részeként szülők és pedagógusok véleményét gyűjtöttük össze a programban részt vevő – kivétel nélkül szociálisan hátrányos helyzetű, szegény – gyermekek tanulási korlátairól. A pedagógusoknak feltett kérdés lényege az volt, hogy mit tehetne az iskola,

„Tudjuk, hogy a valódi – hallgatóságos vagy ki is mondott – elvárás az, hogy a szülő aktívan segítsen a gyermek feladataiban. Számításon kívül hagyva azokat a szülőket – és többen vannak, mint gondolnánk –, akiket az iskolai tananyag már az elemi osztályokban meghalad.”

hogy csökkentse a hátrányos helyzetű gyermekek nehézségeit. Jellemző, hogy bár a kérdés az volt, hogy az iskolában mit lehetne tenni, a válaszok nagyjából a következők voltak: a szü-

„Figyeljünk rájuk, olvassunk együtt(!), járjunk be az iskolába, hívjuk a tanárokat, emeljük ki, hogy a gyermek kötelessége az iskola ügy, mint ahogy az enyém a munka, stb. Szóval a baj nem ott van, hogy a szülők ne tudnák, hogy melyek az elvárások velük szemben. A gond ott van, hogy nem képesek mindezeknek megfelelni.”

lők küldjék iskolába a gyermekeiket, ellenőrizték a házi feladatokat, állítsanak fel szabályokat, és fegyelmezzék a gyermekeket, hallgassák meg a tanácsokat, és legyenek közösek az otthon és iskolában érvényesülő értékek. A válaszok egyértelműen tükrözik az iskola álláspontját: a probléma kezelése a családok dolga. De mi történik, ha a család képtelen ezeknek az elvárásoknak eleget tenni? A gondok forrása nem az, hogy a szülők nincsenek tudában ezeknek az elvárásoknak, amit ugyancsak a fent említett adatokkal támaszthatok alá. Arra a kérdésre, hogy ők maguk mit tehetnek gyermekük iskolai sikeréért, a szülők sorolták: figyeljünk rájuk, olvassunk együtt(!), járjunk be az iskolába, hívjuk a tanárokat, emeljük ki, hogy a gyermek kötelessége az iskola ügy, mint ahogy az enyém a munka, stb. Szóval a baj nem ott van, hogy a szülők ne tudnák, hogy melyek az elvárások velük szemben. A gond ott van, hogy nem képesek mindezeknek megfelelni. Megint csak a szülőkre hivatkozva sorolom azokat az akadályokat, amelyeket ők maguk látnak a gyermekük iskolai sikerének útjában: inkompetencia/tehetetlenség érzés a házi feladatokkal kapcsolatban. („Csak néztem, és egyszerűen nem értettem, hogy mit akar a feladat. Csak számok voltak, és nem volt sem plusz, sem mínusz, nem tud-

- **Egyenlő esélyek?** Az iskolának meg kell hallgatnia a hátrányos helyzetű gyerekeket is

tam, mit kell vele csinálni. Gondoltam, na szép, már a második feladat túl magas nekem...”; „Nekem nincs pénzem, hogy tanárt vegyek neki.”; „Már az ajtóban rám kiabált, hogy a gyerek buta.”)

„Tudatában kell lennünk annak, hogy valószínű, hogy a nehéz helyzetű családokból származó, iskolázatlan szülők gyermekei nem fognak versenyeken eredményt elérni, sőt még az országos felméréseken is nagy valószínűséggel gyengén fognak teljesíteni, így sem a pedagógusnak, sem az iskolának nem hoznak hivatalos elismerést.”

A hátrányos helyzetű szülők számára nagyon nagy nehézséget jelent

a pedagógusokkal való kommunikáció: nem képesek úgy megfogalmazni mondandójukat, hogy az elfogadható, meghallgatható legyen a pedagógusok számára, akik sok esetben valóban türelmetlenül, tiszteletlenül beszélnek velük („két perc alatt megszabadult tőlem”, „már az ajtóban rám kiabált, hogy a gyerek buta, nem tud semmit, meg fog bukni (...). Sírva jöttem el...”). Állandó témát jelentenek az iskolával kapcsolatos kiadások és a diszkrimináció, amely etnikai és/vagy társadalmi hovatartozásuk miatt éri a gyerekeket. A hátrányos helyzetű családok gyermeknevelési stratégiái általában különböznek a középosztálybeli szülőkétől: ők szabadon, kevés elvárással nevelik gyermekeiket, mivel számukra a körülvevő világ kemény, ellenséges hely, tele élet-halál harccal, teljesíthetetlen követelményekkel, amelyektől minél tovább meg szeretnék kímélni a gyermekeiket – ezért (is) alacsonyak az elvárásaik velük szemben. És ha vannak is elvárásaik, hiányosak az ismereteik a hatékony nevelési stratégiákat illetően (következmények, jutalmazás, elfogadható büntetési formák és elsősorban következetesség).

Mindezek tükrében a családoktól várni a megoldást a hátrányos helyzetű gyermekek gondjaira, nem tűnik járható útnak. A megoldás csak a rendszer részéről jöhet. Igaz, hogy az iskolák mindig anyagi és emberi erőforráshiánnyal küzdenek, de egy rendszerben kis változtatások is az egésznek a szintjén nagy változásokat eredményeznek.

Mit tehet az iskolai közösség?

Egy olyan iskolai közösség létrehozása, ahol a hátrányos helyzetű gyermek is megbecsülve, a közösség befogadott tagjának érzi magát, mindenki számára több elégtételt okoz. Az ünnepi beszédekben kiemelni a sokféleség fontosságát, esetleg jutalmazni azokat a gyermekeket is, akik saját magukhoz viszonyítva látványos eredményeket értek el akár tanulásban, akár magatartásban, olyan tevékenységeket szervezni, ahol a tanulásban gyengén teljesítő gyermekeknek is lehetnek sikereik nem igényel nagy anyagi ráfordítást, csak egy befogadó, inkluzív gondolkodási módot. Tudatában kell lennünk annak, hogy valószínű, hogy a nehéz helyzetű családokból származó, iskolázatlan szülők gyermekei nem fognak versenyeken eredményt elérni, sőt még az országos felméréseken is nagy valószínűséggel gyengén fognak teljesíteni, így sem a pedagógusnak, sem az iskolának nem hoznak hivatalos elismerést. Ezért azok a pedagógusok, akik velük dolgoznak, folyamatosan a kudarc érzésével küszködnek. Annak elismerése, hogy ennek a csoportnak a megtartása az iskolában, az értő írás-olvasás, számolás elsajátítása mekkora erőfeszítést és milyen hatalmas ráfordítást igényel részükről, csak megerősítheti őket. Meghallgatni a gyermekeket, keretet teremteni arra, hogy ők is elmondhassák, hogy mi az, ami bántja őket – segít megtalálni, hol mit lehetne változtatni. Nagyon jelentős energiaforrásra tesz szert az az iskola, amely nem elhallgattatni próbálja, hanem meghallgatja a diákjait. Ha megpróbálják bevonni a gyerekeket a megoldáskeresésbe, meglepődve fogják tapasztalni, mennyi kreatív és életképes megoldás születik.

KACSO ÁGNES
pszichológus

Néhány komoly

személy szerint könyvem
a felnőttekkel igazságtalan.
Minden bizonnyal igazuk lehet,
mégsem gondolom meg magam.
Az ember hiába fegyelmezett,
uralkodik magán, tart önvizsgálatot.
Legyűrik, elnyomják, fejére
telepednek. Ebből elég.
Kipakolok.

Most már nagy

vagyok. Szobámba szekrényt
és könyvespolcot szerelt egy bácsi;
anyu pedig kijelentette, hogy nyuszit,
autót, építőkockát nem fog helyettem
pakolászni.
Óriás lettem, több mint egy méter.
A ruhát, ha muszáj, összehajtom.
Senki sem tudja, hogy a pulcsik alatt
lapul múlt heti olvasztott sajtom,
Sári szalagja, egy gumimaci.
Piros, de nincs neki fele lába.
Reggel titokban elbúcsúszom
tőle, mert nem jöhet óvodába
velem. Ott mindenki rohan és ordít.
Sokan mondják: anyuka stresszes.
Az biztos valami olyan lehet, mint anya,
ha eldönti: mától itt rend lesz;
mindenhol polc és glédában minden,
elmúlik végre az örökös káosz;
a gyereket pedig vasárnap estig
levisszük Sanyi tatáéhoz.

Eltört a baba

porcelán feje. Tegnap kaptam,
még alig játszottam vele. Aludt
a polcon. Azt sem tudom,
jót álmodott vagy rosszat.
Puff, leesett.
Most aztán hallgathatom a litániát
naphosszat, hogy nekem semmit sem
lehet venni, mert elrontok mindent.
Az új piros kabát zsebe is leszakadt.
Persze, akkor mindenki csak legyintett,
most meg előszedik: számárfül, paca,
elveszett sapka, foghíjas xilofon,
lyukas strandlabda – az egész család
ujjal mutat rám végül.
Kit hívjak segítségül?

Szidnak, mert eltűnt

a reszelőkészlet, a gyújtó, a bicska,
a feszültségmérő, és unom, hogy rám
kenik az egészszet.
Mit nyüzsgők annyit? Inkább törődjek
azzal, hogy megint mocskos a körmöm.
Igazán nem értik, miért kellett
az ajándék csésze fülét letörnöm;
és ha még egyszer az asztal alatt
ilyen hatalmas rumlit csinálok,
nagyon megbánom.
Még nem vették észre,
hogy görbe az esernyő csillogó orra,
és minden befőttesüveg szivárog.

LÁSZLÓ NOÉMI

Képzett, jól felkészült tanerőkre van szükség a szakemberek szerint

Alulteljesítettek a pedagógusok

A pedagógusképzés minősége és a versenyvizsgán részt vevő tanárok egyaránt felelősek azért, hogy az előzetes eredmények szerint csupán a vizsgázók 48 százaléka érte el a 7-est – értékelte a sajtónak Király András oktatási államtitkár augusztus elején.

A tanárok több mint fele nem érte el a hetes osztályzatot

Az augusztus elején közzétett előzetes eredmények szerint a végleges tanári állásra pályázó pedagógusok 52 százaléka nem érte el a hetes osztályzatot, amely az állásfoglalás feltétele. A fellebbezések előtt nyilvánosságra hozott adatok azt mutatják, országos szinten a vizsgázók 80 százaléka kapott ötösnél nagyobb, azaz átmenőjegyet, és mintegy 48 százalék ért el hetesnél jobb minősítést, az utóbbiak szállhatnak csak versenybe a végleges állásokért. A kihelyezésekre augusztus 9–12. között került sor, míg 14-én a helyettesítői állások közül választhattak a végleges katedra nélkül maradtak, ezekre már az ötösnél jobb eredményt elérő tanárok, tanítók is versenybe szállhattak. Az idei versenyvizsgán 32 ezer pedagógus pályázott 6074 meghirdetett állásra. Az oktatási minisztérium összehasonlítása szerint közülük mindössze 190-en kaptak tízest a vizsgatanításra, illetve az írásbeli dolgozatra. Számos megyében nagy volt a túljelentkezés, például Temes megyében ezer pedagógus versengett a meghirdetett 140 helyért, míg Kolozs megyében 1278-an vizsgáztak a 98 végleges állásra. Kovászna megyében jobb volt a helyzet, a 451 pedagógus 60 végleges és 277 helyettesítői állás közül választhatott.

Néhány éve szigorították a tanári versenyvizsgát, emlékeztetett Magyarai Tivadar, az RMDSZ oktatásért felelős főtitkárhelyettese. „Erre is van szükség, hogy jól kiválasszuk azokat a pedagógusokat, akik a fiataljainkat felkészítik” – szögezte le a szakember, rámutatva, versenyvizsgáról lévén szó, a legjobbak és legfelkészültebbek maradnak talpon. „Nekünk pedig jó és felkészült pedagógusokra van

szükségünk” – hangsúlyozta Magyarai Tivadar. Rámutatott, a vizsgán részt vevő tanárok azt mondják, akinek volt ideje alaposan felkészülni a megmérettetésre, kidolgozta a tételeket, biztosan megszerezte a végleges állásra feltételként megszabott hetes osztályzatot. A vizsgára jelentkezők egy részének ugyanakkor volt végleges állása, csak azért vett részt újra a megmérettetésen, hogy lakóhelyéhez közelebbi, jobb iskolába, vidékről városra kerüljön. Számukra tehát nem volt olyan nagy tétje a vizsgának, hiszen ősszel van, ahová visszamenniük tanítani. Az is előfordult, hogy a városi iskolákban csak helyettesítői állásokat hirdettek meg, amelyekre ötös vizsgajeggyel is lehetett pályázni.

A tanárképzés, a szakmai továbbképzések minősége és a pedagógusok egyformán felelősek azért, hogy ennyire gyengén szerepeltek az idei versenyvizsgán – véli Király András. Az oktatási minisztérium RMDSZ-es államtitkára rámutatott, Romániában túl könnyen lehet egyetemi oklevelet szerezni, a bolognai rendszer nem oldotta meg ezt a problémát. Ráadásul a három év alapképzés nem elegendő, a pedagógusoknak a magiszteri szinten is a szakmán belül kellene tovább tanulniuk. A pedagógiamodul, a módszertan ugyanakkor nagyon fontos, mondta az államtitkár, hozzátéve, hogy egy idő után minden tanár kialakítja a saját módszerét arra, hogy érdekeltté tegye a diákokat. Hangsúlyozta, ha a romániai magyarság jól felkészült fiatalokat akar nevelni, akkor az oktatásra kell nagyobb hangsúlyt fektetni, ugyanis jelenleg szinte minden téren elmaradunk a többségi eredményektől.

Túl sok volt a tétel

A kért tananyaggal a vizsgázók szerint sincs gond, annak mennyiségével, illetve a tételek megfogalmazásával annál inkább. „Nem is annyira a tételek nehézsége okozott gondot, mint inkább a mennyiségük. Fizikából mindig túl sok feladatot adnak, kevés a négy óra a kidolgozásukhoz” – mondta az egyik nagyváradi pedagógus, aki

ugyan megjelent a vizsgán, azonban nem sokkal azután, hogy átnézte a tételeket, ki is jött a teremből. Bevallása szerint nem volt ideje rendesen felkészülni a megmérettetésre, ezért nem lett volna értelme nekifognia a tömördek feladatnak, így az eredményhirdetésekor sem volt miért izgulnia.

Egy sepsiszentgyörgyi tanár úgy vélte, az, aki komolyan készült a versenyre, kidolgozta a tételeket, jó jegyet kapott. Ugyanakkor rámutatott, a tételeket túl nyakatekerten fogalmazták meg, miközben jobb lenne, ha célratörő, egyértelmű feladatokat adnának, ráadásul a dolgozatokban is többre értékelik a bonyolult megfogalmazást.

Módszertani tanfolyam külhoni pedagógusoknak

A Ringató módszertani tanfolyammal folytatódott augusztus első felében a 2013. a külhoni magyar kisiskolások éve program. Az ötnapos továbbképzésre érkezett 30, határon túli magyar pedagógust Répás Zsuzsanna, nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár köszöntötte Gödön. A képzés megnyitóján a helyettes államtitkár hangsúlyozta: a Ringató program olyan eszköz, amely segíti a pedagógusokat, hogy még hatékonyabban tudják végezni munkájukat. A módszer alapja a nemzeti hagyományok átadása játékosan. A helyettes államtitkár felidézte: amíg tavaly a külhoni óvodák álltak a fókuszban, addig az idén a kisiskolások felé fordul a figyelem. A pedagógusok és a diákok mellett a szülőket, gyermekorvosokat, iskolapszichológusokat, lelkeseket és mindazokat meg kívánják szólítani, akik fontos szerepet töltenek be a közösségek életében, és hatással vannak arra. Répás Zsuzsanna a kezdeményezéssel kapcsolatban kiemelte: a határon túli magyarság megmaradása csak stabil közösségekben lehetséges, s ha egy kisgyermek magyar közösségben nő fel, akkor annak az értékrendjét sajátítja el, ez jelenti számára a természetes közeget.

BÍRÓ BLANKA

Szórványkollégium Szászrégenben, várják az adományokat

Szeptemberben kezdené el működését a szászrégeni szórványkollégium, a Szivárvány Szórványiskolában 9–10 diák lakna. A kezdeményező Ady István református lelkész által vezetett Szivárvány Alapítvány szerződést kötött a római katolikus egyházközséggel, melynek értelmében a szervezet huszonöt éven át ingyenesen használhatja az egyház tulajdonában lévő ingatlant, amelyet teljes egészében felújít, és szórványkollégiumként működtet. A felújítási munkálatok elkezdődtek, a beruházás összértéke közel kétmillió új lej. A tervek szerint a szórványkollégium szeptembertől fogadná a szórványbeli diákokat, kezdetben 9–10 bentlakóval működne, akik a magyarfülpösi Szivárvány Szórványiskola diákjai, valamint a Kőhalmon tanuló magyar diákok közül kerülnének ki. „Rendkívülinek tartom a szászrégeni civil, egyházi és érdek-képviselői összefogást, melynek eredményeként, már nemcsak beszállunk, álmodozunk, tervezgetünk a Felső-Maros menti magyar oktatás jövőjéről, hanem elkezdődött egy újabb szórványkollégiumnak otthont adó közösségi épület tatarozása, átépítése” – értékelte a helyzetet Brassai Zsombor, az RMDSZ Maros megyei szervezetének elnöke. Rámutatott, a kollégium létrehozásában óriási szerepe van Ady István magyarfülpösi lelkésznek, aki kisebb léptékben, de már megvalósított egy kis kollégiumot, amely révén nemcsak a helyi oktatás jövőjét biztosította, hanem a mezőszéki és Felső-Maros menti tanyavilágban kallódásra ítélt magyar gyerekeket mentette meg. A jó példának fogantja volt a szászrégeni magyar közösségben, hiszen helyi vállalkozók fogtak össze, és láttak neki a katolikus egyháztól bérelt ingatlan felújításához, részletezte Brassai, aki szerint minden esélye megvan annak, hogy ősszel a régi kollégium megteljen magyar gyerekekkel, és általa erősödik a magyar nyelvű oktatás is. A projekt kezdeményezői minden adományt, felajánlást szívesen várnak a Szivárvány Alapítvány bankszámláira:

RO86BRDE270SV81500982700 RON,
RO86BRDE270SV81501012700 EUR,
RO86BRDE270SV81501192700 HUF.

Kihelyezték a névtáblát a vásárhelyi Bernády-iskolára

Hivatalos bejelentés nélkül került fel a kétnyelvű iskolanévtábla augusztus végén a marosvásárhelyi Bernády György Általános Iskola homlokzatára. Brassai Zsombor, az RMDSZ Maros megyei elnöke egy nappal a táblák kihelyezés előtt nyílt levelet küldött Dorin Florea polgármesternek, melyben rámutatott: „Több mint két évbe telt a civil és érdekvédelmi összefogás küzdelme árán elnevezni egy iskolát a modern város megalapítójáról, Bernády Györgyről, de a névtábla még mindig nincs az épület homlokzatára kifüggesztve.” Brassai szerint lehetséges, hogy a nyílt levélben leírtak gyorsították fel a táblák kifüggesztésének folyamatát. Horváth Kovács Ádám, az iskola átnevezéséért folyamatosan küzdő Civil Elkötelezettség Mozgalom (Cemo) munkatársának sem volt tudomása a polgármesteri hivatal szándékáról. Erről csak az iskola vezetője tudott, erősítette meg Balázs Éva, a tanintézet igazgatója, aki szerint a táblák kihelyezését megelőzően pár nappal értesítést kaptak a polgármesteri hivaltól, hogy a legrövidebb időn belül az iskola homlokzatán is láthatóvá válik az új név.

Filozófiát tanulhatnak a kisdíákok

Új választható tantárgyakkal bővíti a következő tanévtől az elemi iskolások órarendjét az oktatási minisztérium. Remus Pricopie tárcavezető augusztus végén bejelentette, rendeletet tett közzé, mely szerint a kisiskolások már az új tanévben társadalmi nevelést, úgynevezett gyerekfilozófiát és pénzügyi ismereteket sajátíthassanak el. A miniszteri rendelet szerint a filozófiát és a pénzügyi ismereteket 3. és 4. osztályban taníthatják a kisiskolásoknak heti egy alkalommal, a társadalmi nevelést pedig előkészítő osztályosoknak, elsősöknek és másodikosoknak iktathatják be választható tárgyként az órarendjébe. A miniszter által elmondottakból kiderült, hogy a pénzügyi ismeretek oktatása az Európai Bizottság előírásait követi, ugyanis uniós elvárás, hogy a tagállamokban fogasztói nevelés is történjék, illetve fejlesszék a tanulók pénzügyi fogékonyságát. A tantárgynak megfelelő programot

a szaktárca a Román Nemzeti Bankkal közösen dolgozta ki. A szintén választható filozófia a kisdíákok problémamegoldó készségét hivatott fejleszteni, valamint a saját álláspont kialakítására és a vitapartner tiszteletben tartására ösztönözné a gyerekeket. A társadalmi nevelést három éven keresztül oktatnák, ennek keretében viselkedés- és illetant tanulnának, erkölcsi nevelésben részesülnének az elemisták. A választható tantárgyak esetében a szülők beleegyezése is szükséges, azt viszont még nehéz megmondani, hogy ezek mennyire lesznek fogékonyak az új alternatív tárgyakra.

Hangfelvétel is készülhet az érettségén

Jövőtől hangfelvételt is készítenének az érettségi vizsgán, Remus Pricopie oktatási miniszter ugyanis nem tartja elég megbízhatóknak a csalások csökkentése érdekében a vizsgatermekbe felszerelt kamerákat. A tárcavezető augusztus végén elmondta, még csak tárgyalnak a hangfelvétel elhelyezéséről, nem hoztak konkrét döntést az ügyben. Mint magyarázta, figyelemmel kísérik a pótérettségi történéseit, az esetleges gondokat, és ezek függvényében határoznak arról, hogy szükség van-e a hangfelvételre, vagy sem. Az oktatási miniszter hangsúlyozta, fontosnak tartja, hogy meggyőződjék a dolgok szükségességéről, mielőtt gyakorlatba ültetne valamit. Hozzátette, nem a módszertannal van gond a vizsgákon, sokkal inkább azzal, hogy nem tartják tiszteletben a metodológiát.

Késnek az első osztályos tankönyvek

Nem készülnek el tanévkezdésre az új első osztályos tankönyvek. Az új kiadványok módszertanát már két alkalommal halasztotta el az oktatási minisztérium, a legújabb határidő szeptember 1. volt. Dáné Károly, az Országos Tankönyvkiadó vezérigazgatója a sajtónak úgy nyilatkozott, hogy metodológia nélkül nem készülhetnek el a tankönyvek. A szakember szerint az késlelteti a folyamatot, hogy az elképzelés szerint a papírkönyv mellett elektronikus tankönyvet is kapnak majd a kisdíákok. Az elektronikus tankönyv azonban interak-

tív kell legyen, animációkat, hangos részeket tartalmaz, ehhez pedig meg kell vásárolni a szükséges programokat, magyarázta a vezérigazgató. Dáné Károly szerint járhatóbb út lett volna, ha először meghirdetik a versenytárgyalást a papírkönyvekre, majd újabb licitet írnak ki az elektronikus ismerethordozókra. A könyvkiadók becslése szerint, amennyiben az oktatási minisztérium szeptemberre kidolgozza az új módszertant, a tankönyvek leghamarabb márciusra készülhetnek el. Addig az első osztályosok a régi tankönyvekből tanulnak, ez viszont azért jelent gondot, mert az ezekben szereplő anyag egy részét már elsajátították az előkészítő osztályban.

Kétévente felmérőket íratnának a diákokkal

Kétévente felmerné az elemi és általános iskolások tudásszintjét az oktatási minisztérium. Remus Pricopie tárcavezető augusztus közepén jelentette be, hogy a 2013–2014-es tanévtől második, negyedik és hatodik osztályban is országos felmérőt szerveznek az iskolákban. A tárcavezető elmondta, mindez azért szükséges, mert egészen nyolcadik osztályig nincs általános tudásfelmérés a romániai tanügyi rendszerben. „Nyugati országokban régóta sikeresen működik az időszakos felmérés. Ne csodálkozzunk, hogy a romániai diákok negyede nem képes ötös osztályzatot szerezni a román- és a matematikapróbán a nyolcadik osztály végén szervezett vizsgán, hiszen addig semmilyen tapasztalatot nem szereznek ilyen téren. Holott a tételek általában nem nehezek” – értékelte Pricopie a hazai és külföldi pedagógusoknak a Fekete-tenger partján szervezett nyári egyetemén. A tárcavezető az új vizsgarendszer szükségességét indokolva elmondta, a kétévente szervezett felmérők révén a pedagógusok hatékonyabban nyomon követhetik majd a diákok fejlődését, tanulmányi előmenetelét. „Ősztől pontosan mérhetjük az egyes iskolák, illetve osztályok szintjén felmerülő hiányosságokat, ennek köszönhetően pedig hatékonyabban korrigálhatjuk a hibákat” – tette hozzá az oktatási miniszter.

Igazgatócsere a trikolóros hajpánt miatt Kovásznán

Nem hosszabbította meg a Kovászna megyei tanfelügyelőség a kovásznai

Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium vezetésének mandátumát, a szakintézmény az országos botrányra dagadt március 15-ei hajpántos incidens miatt döntött új vezetés kinevezése mellett. A megyében mintegy húsz iskola élén lesz vezetőcsere, az igazgatók kérésére, nyugdíjazás miatt vagy a tanfelügyelőség javaslatára. Augusztus 31-én ugyanis valamennyi iskolaigazgatónak lejárt a mandátuma, a tanfelügyelőség pedig úgy döntött, hogy nem hosszabbítja meg azon igazgatóknak a kinevezését, akiknek nem voltak megelégedve a tevékenységével. A kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium igazgatójának és két aligazgatójának azért nem hosszabbítják meg a kinevezését újabb egy évre, mert a tanfelügyelőség illetékesei szerint ezek nem kezelték megfelelően a március 15-ei incidenst. A kovásznai iskolában egy 15 éves diáklány a magyar nemzeti ünnepén és az azt követő napokban román nemzeti színű hajpánttal jelent meg az iskolában, amit a magyar közösség egyértelmű provokációnak érzékelt. Az ügyben több politikus és civil szervezet is állást foglalt, sokan azt követelték, hogy az oktatási minisztérium és a tanfelügyelőség bírságolja meg az iskola vezetését. Az oktatási tárca egyébként öt évvel ezelőtt szervezett versenyvizsgát iskolaigazgatóknak, a négyéves mandátum idén járt le, ezt megbízásos alapon legtöbb egy tanévre meghosszabbíthatja a tanfelügyelőség.

Mélyszegénységben él a fiatalok egy része

Mélyszegénységben, napi kevesebb, mint 15 lejből él a romániai kiskorúak nyolc százaléka – derül ki az UNICEF felméréséből, mely szerint az anyagi nehézségekkel küszködő gyerekek 35 százaléka roma nemzetiségű. Az ENSZ gyermekjogvédelmi alapja szerint a romániai fiatalok egy részének meg kell küzdenie a szociális téren és a munkaerőpiacon egyaránt jelentkező kirekesztéssel, illetve az oktatáshoz, egészségükhöz való hozzáférés sem zökkenőmentes számukra. Sandie Blanchet, az UNICEF romániai képviselője a 2014–2020-as Országos Ifjúsági Stratégia augusztus közepi bemutatóján arra hívta fel a figyelmet, hogy Romániában a kiskorúak minősülnek a legszegényebb kategóriának, őket pedig a fiatalok követik. Rámutatott, a szegénység és a

kirekesztés nemcsak az anyagiakra vonatkozik, hanem az alapszolgáltatásokhoz való hozzáférésre is. Emlékeztetett egy 2008-as felmérés eredményeire, mely szerint az említett évben a 18 és 24 év közötti fiatalok 16,8 százaléka nem járt iskolába, európai uniós szinten Romániában volt a legmagasabb az iskolaelhagyás aránya. Az iskolázatlanság elsősorban a vidéken élő, illetve roma nemzetiségű fiatalokra jellemző, mutatott rá a szakember, aki szerint szintén az ő körükben tapasztalható a leginkább az egészségügyi és szexuális felvilágosítás hiánya is. Az elmúlt évben mintegy 17 ezer 19 év alatti lány esett teherbe. Riasztóan növekszik az alkohol-, cigaretta- és drogfogyasztás mértéke a fiatalok körében, mutatott rá az UNICEF képviselője, aki szerint a városban élők az úgynevezett etnobotanikus szereket fogyasztják, amelyek nagy veszélyt jelentenek az egészségre. Sandie Blanchet hangsúlyozta, a fiatalokat értékként és nem teherként kell kezelni, azt, hogy az állam biztosítja számukra az egészséges élethez és minőségi oktatáshoz való hozzáférés lehetőségét, befektetésnek minősül.

Marosvásárhelyen is népszerűsítik a székelyföldi diákigazolványt

Marosvásárhelyen is népszerűsítik a székelyföldi diákigazolványt, amely Romániában, Magyarországon és egyéb országokban is biztosít kedvezményeket tulajdonosának. Zsigmond József, a Centrum Studiorum civil szervezet elnöke szeptember elején elmondta, hogy a tavaly decembertől igényelhető diákigazolványt most először népszerűsítették Marosvásárhelyen. A kezdeményezőknek a Ritte Egyesület a fő marosvásárhelyi partnere.

Az egyetemistáknak, a középiskolásoknak és az általános iskolásoknak egyaránt szóló diákigazolvány különböző kulturális, szabadidős intézményekben, valamint kereskedelmi helyiségekben biztosít 5 és 100 százalék közötti kedvezményt. A kezdeményezés célja egyebek között erősíteni a diákokban azt a tudatot, hogy a Székelyföldön tanulnak. Zsigmond József elmondta, hogy a tavalyi tanévben 1006 igazolványt bocsátottak ki, az igénylők 20–25 százaléka román nemzetiségű volt, de szlovák diák is kérte. A legtöbben Marosvásárhelyről és Sepsiszentgyörgyről igényelték.

P. M.